г. Химки 6
ул. Библиотечная 15
книгохранилищу Гос. биб-ки
СССР им. В.И. Ленина

Массе а мехкий пролетареш, вIошагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 11 ОКТЯБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 122 (6844). ◆ Мах 3 кап.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Грозначуа аэропорта юле йоккха аре дIалаьца ухк Ленински района «Родина» яхача совхоза сомий бешамаши баьцадааарши кхеду кхаш.

10 октябрь хьатIаотташ укх шера планагIа бохка боагIар 5200 тонн болаш паччахьалкхенга сом бехкаб 5840 тонн.

Ялх бригада я совхозе сомий бешамаш лелаеш. Царна юкъе ярхача социалистически яхье хьалхара моттиг лаьккхай сом баникхара план 152 процент кхоачашъяьча совхоза комсомольски организаце секретара Ибиппев Хьамзата кулгалдеча болхлоша. Болхлошта юкъе къаьстта овсарле лакха йолаш къахьег Дженатханова Амилата, Тарамова Малкас, Мальсагова Яхас, Иванникова Клавдинс, кхыбараша. Юкъера лаьрхIача 130—150 процент кхоачашъю царех хIаранс дийнахьара балха норма.

Дикка тIехкхоачаьвай сом баникхара а из паччахьалкхенга бохкара а планаш А. Салаева, И. Фируммне, Т. Исупов кулгалдеш йолча болхлой бригадаш а. Толаме къахьег баьцадааараш кхедераш а. Уж дIаденнад пхи эзар тонн.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) «Родина» совхоза бригадир Ибиппев Хьамзат, болхлой Джаватханова Амилат, Тарамова Малка.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГIУЛАКХАШ ЭРГАДАЬННАД

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера хьайбан продукташ яхарея йохкарен планаш кхоачаш ца юлуш бисар Грозненски района «Атагинский» совхоза къахьегамхой.

Цун бехьахаш дар доагIа база всала хилар, цхьаболча болхлоша къахьегама дисциплина телхаелга, фермашкарча коллективаша хьинаре къахьегартдола хьелаш вIаштIехь ца дахар.

Овлантара хувцаденнад совхоза гIулакхаш укх шера. Кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша хьайбаш лелаерий болх хила ма боаттIара вIаштIехьбаккхарах, кйс бетта планагIа йохка йоагIар 1440 тонн йолаш паччахьалкхенга шура екхай 1677 тонн, хIаьта дулх планал совгIа 73 тонн а дохнаш — 243 тонн. ДIадахача шера цу юкъе екхача шурийта хьежача укх шера 349 тонн дукхагIа ехнай, хIаьта дулх — 23 тонн. ХIара кхоабача Iаттагара 1884 килограмм шура яьккхай.

Шера планал совгIа паччахьалкхенга 280 тонн шурен 40 тонн дулхи дохка лерхIаш ба совхоза хьайбаш лелаераш. Къаьстта хьинар айдена къахьег доаркаша Умарова ДоргIас, Хасарова Раисас, Юнусова Зурас, Газабаева Хазимата, кхыбараша. ХIанале 2200—2400 килограмм шура яьккхай царех хIаранс хIара Iаттагаре.

С. ЮСУПОВ.

ДЕРРИГА БАЛХАШ — ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

Геттара бехктохкаме ха я хIанз Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза № 1 йолча отделене лаьтта лелаДерашта хьалхашка латтар. Цхьатарра кхоачашде деза тайп-тайпара кхашкара балхаш. Отделене болхлой чуэцаш ба шекара свеклаш, къаьстта дукха щизаш соьпцагIдаьхад ухказе шоллагIа хьувкъам чуэцаре — ялата лаьрхIа хьажкIаш. Бакъда цу балхашца цхьана, хIанзлеьа. хургболча хьувкъама тешаме лард йолаш боахи механизатораш.

— Деррига а кхашкара балхаш цхьан комплексагIа кхоачашде гIерт тхо, — яхаш дуйц отделене агронома Ирипханов Султана. — Укх шера хIара балха моттаге гIулакхаш дика лелар тийша да техникаж хьаькъалца маневрирование яр, цох ма могга бизэагIа пайда ийбар. Масала, укх тIеххьарча хана отделене дукхагIдола низаш тIадерзаденар ялата лаьрхIа хьажкIаш чуэцара. Из кулатура 800 гектара тIа кхеьна оаза укх шера. ХIаьта, тIаьоагIача хана цу лаьтташка оаза кхедерга гуралха дIадув ялат. Хьалххе из дIа ме дув хьувкъам а лаихатIа хурга. Цудухьа, хьажкIаш хьокха комбайнаш тIера дIайоалиашехьа, тIеххьа кхай тIа аргельхар оаза лаьтта оаза агрегаташ. ХIанз хьажкIаш чуйца доала довук тхо. Цо торо хулийт дукхагIа техника, нах лаьтта кийчдеча ялат дIадувча дIахьоинабе. Масала хьалкагIа лаьтта оахаш пи агрегат яр. ХIаьта, из болх кхоачашбу йигьпс.

ЛерттIа болх вIаштIехь баккхаро карагIдалийтад отделене лаьтта лелаДерашта, укх шера совхарчул дукха хьалхагIа ялат дIаде болабала. ХIаьта ялат дIаде деза моттиг йоккха я — 1400 гектар. Цудухьа, хьинар шолха а даьккха сихбенна къахьегаш боахи ялат дIадув механизатораш. Из гIулакх кхоачашде тешаш бенниб балха йоккха опыт йолаш, дикагIболча механизаторашта. Опыт хилар моллагIча балха тIа а чIоагIа эшаш, доархIаме гIулакх ма дий. Новкъостал ду опыто ялат дIадувча а. Норма 15 гектар йолаш дийнахьа 20—22 гектара тIа ялат дIаде вIаштIехьдоал механизаторий Галаев Ирпана, Кагиров Джунида. Къахьегаме масал а гойташ къахьегаш хьиноагIа Цакаев СаIид. Цун балха хьокхаьвш эггерй лакхагIа да. Цхьа ди дIадоал цу хьинар долча механизатора 25 гектара тIа ялат дIа ца дуаш. Массала а социалистически [illegible] хьалхе лелаеш хьаоагIа из. Цудухьа, цо доал деш йола агрегат гаьннара а хьакъоастае хала дац. Цун тракторе тIа массала а лелаш йоал карара кара тела пIе вьишел Иштта хила а веза коммунистI — къахьегаме хьовкъам телаш, массала а хьалха волаш.

Iуйрийна са тоссаш дIадоладале сайрийна боад къовлабалалци сацац отделене гуралхьа ялат дIадувча кхай тIа тракторий моторащ ху таташ. Шин сменагIа вIаштIехьбаьккхаб ухказа болх.

— Хала-м да, иштта болх бе, — йоах механизатора Цакаев СаIида. Бакъда, хьонар ца даьнахача хьувкъам а хургбеп. Iа дIадахарге хьежа мара хургдац лаьтто хьалуш дола беркат а. Тха болх ма хулла аттаIчча баккха гIерт совхоза кулгалхой а. ЛерттIа вIаш[illegible] къахьегамен бытовойи хьелаш. Дийнахьа шоза дика кийч а бийа кхай тIа бIайна кхача хьатIабахь тхона. [illegible] дерригие вIаштIехьдоалийт тхона болха хя зехьа ца йоас, хIара сохьатах, хIара минутах бизза пайда ийбе, массала а лакха овсарле йолаш техникага болх [illegible].

Уйла яь укхаза ялат дIадувш боахача механизаторий балха тIара безам совбаккхара долча дешашта а. ХIара дийнахьа кхай тIа баьча балха итогаш ю. Шоай дийнахьара заданеш тIеххкоачашъяьраиша дIалу ахчан премеш, цар сийна арахец «молнеш». ХIаьта, цкъа мо дукхаза шоай заданеш тIеххкоачашъяьча механизаторий сийна боахаме контора хоа урагI[illegible] къахьегама сийлен байрахх. Ала доагIа, итогаш еча хана къаьстта чIоагIа хьон балха дикал миштай.

— Ялат дика дIадера гIулакх эггара керттера дарех лоархI оаха, — йоах Ирипханов Султана. — ХIана яьча, юххера а цох тийша да бухсоцаш хьахулар. Балха дикала тIахьожам лоаттабу бригадашка вIашагIъехнача хаппарча партийни группаш. Масала, ялат дIадувча из тIахьожам лоаттабу партийни группа юкъевоагIача механизатора Цакаев СаIида. Цудухьа сиха барал совгIа, геттара дикка а кхоачашбу ялат дIадувш боахкача механизатораша шоай болх. Укх шера, духхьашха, дIадувча фуца цхьана оаза лаьтта юкъекхухь азотин удобренеш. Из агромеропрнята кхоачашъяро дика новкъостал дерга тхона тIадола ялат оасарех мукъадаккха, бухсоцииш, дика ялат кхеде.

Хаоттама хьалаш во хиннадале а дика ялат кхеде вIаштIехьдаьлар укх шера совхоза цхьоалагIча отделенерча механизаторий. План 22 центнер йолаш хIара гектара тIара 24 центнер гурехьа дIадийна ялат чуйиэар. Укхаза белгалдаьккха деза, отделенена чудоагIа деррига а лаьтташ кий дехнаш доапилга. Бакъда, «МоллагIча а хаоттама хьалашка — лакха хьувкъам!» яхача деннагIа къахьегаш хьабоагIача механизаторий карагIдоал массала а [illegible].

— СССР Кхачан программа толаме кхоачашъяра лаьтта лелаДерашта хьалхашка латта декхар ца! да — ма могга лаьттан беркат совданкхар, тIа-тIа лакхагIа хьувкъам баккхар, — йоах механизатора Галаев Ирпана. — Из декхар тахапарча дийнахьа керттера лоархI оаха. Цудухьа, ав а, са новкъосташа а дош деннад даьчох кхоачам бахь а ца Iеш, тIадоагIача шера кхы а лакхагIа хьувкъам кхебе — хIара гектара тIера 27 центнер ялат [illegible].

ХIаьта, тахапарча дийнахьа механизаторий дег чу ластача уйлаше, цар шоай гIулакхашка хьежаро хьахьонх укхаза лаьрхIар цIенхаштта кхоачашде дага болга.

Х. ШАДИЕВ.

Социалистически яхьа дневник

Пятилетка 4-ча шера чотагIа

Дика къахьегаш хьабоагIа цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединенена чуйоагIа ремонтно-гIишлон управлене коллектив.

Духхьал дIабахача кйс бетта генподрядагIа цо дь гIишлонмонтажни балхаш 1318 эзар сом махка хилар вIашагIа 1209 эзар долча.

Дика чакхдаьхар цар гIишлошта капитальни ремонт яра балхаш а.

Ханал хьалха хьаьльа а аьха веселуатале дIаеннай цу юкъа «Нефтяник» яхача совхозера промзона, г. Грозне, Маяковске цIерагIча городошера керда школи, иштта кхыйола объекташ.

Хьинаре къахьегарца белгалъяьннай ухказа Е. М. Кривенкова кулгалду монтажникий бригадех Гайтамирова Яхас кулгалду отделочникий бригадех.

Цу шин бригадо цхьайтталагIча пятилетка диъалагIча шера чотах болх бу ер кхоалагIа бутт ба.

* * *

Ханал хьалха

«Уренгой — Помары — Ужгород» яха магистральни газопровод юллача къахьегаш вай мехкара дукхача къмех бола нах ба. Царна ба Нохч-ГIалгIайчен эпкалаш а. Шайгара хьокхам телаш хилараца белгалъяьннай «Союзгазспецремонт» яхача управлене Прикаспийски участка коллектив а. Цунна корте латт Грознера инженер В. Пантелеев. «Надежная» яхача компрессорни станцена маладк[illegible] [illegible] балхаш [illegible] хIанз. Цо [illegible] уж балхаш ханал хьалха — 7 ноябрь хьатIаккхочаш чакхдаха.

* * *

Яхье хьалха боагIа

Дика къахьийгар дIабахача бетта В. И. Ленина цIерагIча механдаьтта чакхдоахача завода коллектива. Цо бетта планал совгIа кхосехк эзар сом мах бола продукци арахийцар.

Дика болх бу ЭЛОУ-АВТ яхача установка [illegible].

ДикагIчарна юкъе а дика къахьегаш хилар[illegible] белгала ба вахкагIа вола оператор Вайдилет Андрей, операторий Кузьмин Юрий, Боярская Таисия, кхыбараш.

Уж ба шера план ханал хьалха кхоачашъера йола кхь дIайол[illegible].

А. ИЗМАЙЛОВ.

План йолаш я

«Промавтоматика» НПО Грозненски [illegible] [illegible] болхлоша хIора сменагIа нормаш тIахкоачашъеш къахьег. Кйс бетта планал совгIа цар [illegible] 74 эзар сома мах[illegible] тайп-тайпара продукци. ХIаьта цу юкъа планал совгIа арахийца нормативно-цIена продукци [illegible] эзар сом мах болаш я.

Заводо арахецача оргатача продукци дуккхагIъар [illegible] дикала Знак тIаяттош а. Къахьегама овсарле наьхьера чотагIа а кйс бетта планал совгIа арахийца продукци.

МАШАР ЛОРАБАРА — ХIАРА ДЕННА ЙОАКХО

МутIахьа да

Дегаш гIоадаьна, Лаьттал тIа машар лоаттабара чIоагIале а хинна дIааттача вай социалистически Даьхенах доккхал деш йайшар оаха, «Чечингшвейбыт» объединенена чуйоагIача Мода цIен хIамаш тегараша укх денош газеташ тIа кепатеха КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Ю. В. Андропова яь Заявление. ХIара тха болхлошта дагIа чудувлаш хилар цо дийна ер дешаш:

— «Советски нах дог тийша хила мара безац — вай мехка оборонни низ мащтаб аьлча, из ба цхьаннена цун чIоагIала тохкам белга дага ма доаладалар-хьеж!» яхача боараме.

ХIаьта тхога диллача тхо цу тайпарча низа тохкемаш делга лехаш дац. Тхона дегаве я цу тайпара уйла хьокайича а. Тхоай халкъа вахара хьал-торо, советски паччахьалкхен кхерамзле кхача халкъий, мехкий хьал-торо нехи кхерамаленаза оаха дIакъоастаеш ца хилара совгIа, царна уж духьала йоалхолга вIалла дуцаьта а яц. Ядерни зама латтача [illegible] дуне гIулакхашка хьенна йиш яц шиэ эгоистически тьаштта мара теркал ца деш. Безктохкаме бола паччахьалкхен делелаш цхьа кхидь мара боцаш ба — ядерни тIом ца хилийтара мел эшар дайга».

Цу дешай шоаш кIоагга уйла яьлга хьехьенхар укх денош, берригаш хIана [illegible] бенна Заявленена хетаяь оаха лаьча митинге къамаьлаш даьча Т. Селиванова, А. Оргияна, К. Богодурова, Т. Бахчиева, З. Гаспарина, В. Вадалова, Т. Колоденцкий выступленей чулоацамо.

Укхаза гулбеннача 170 совгIча сага хIаране дага лаьттар дар цар дийнар, цудухьа, цаI санна массала а раьза волаш яр дIахо а дика къахьегара, производствени дисциплина чIоагIъяра, партена, Советски паччахьалкхенна, Даьхенна мутIахьа хилара, интернациональни барт-цхьоагIо чIоагIдаре шоаш де мел эшар дертхилара дош луш йола тIайийна резолюци.

Л. АДИЕВА,
Мода цIен хIамадукна.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Укх шера ше тIайийца социалистически декхараш дика кхоачашдеш хьайоагIа «Промавтоматика» яхача Iилма производственни объединене Грозненски опытни завода коллектив.

«Къахьегама социалистически дисциплина дIахо тоалра бола болх чIоагIбера хьакъахьара» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС сецам кхоачашбара тIехьа завода партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша предприяте кулгалхошца деррига низаш тIадерзадаьд къахьегама дисциплина чIоагIъяра. Хьалхашка латта декхараш ханал хьалха кхоачашдера.

ХIара балха моттиге — цехашка, участкашка, бригадашка — тIехдика порядок оттаьй цар, кIезигьеннай зехьа йоаш хинна балха ха, хIара балха минутах дикагIа пайда эца гIерт къахьегараш. Цудухьа укх шера чакхбаьннача кйс бетта хьокхамаш дог хьесташ да заводчаний. Товарни продукция арахецара план 101 процент, хIаьта из маьхала яккхара план 104,3 процент кхоачашъяьй, дикка айьй къахьегама овсарле. Укх шера шоллагIча квартале доккхий къахьегама толамаш дахарца завода коллектива еннай КПСС Грозненски горкома, горисполкома, КПСС парте Октябрьски райкома карараьнара тела ЦIе байракхаш. Дикача толамашца накъаера укх шера машинашьерий Денна цу завода коллектив. Шоай шера план цу денга кхоачашйир Григорьев Александр Ивановича кулгалдеча сменаси бархI бригадох.

Яхье хьалха латташ хьайоагIа механо-сборочни цеха коллектив. Шера план Октябра цIей дездеча денга кхоачашъе дага я из.

Ер цу доладелча денз тIайийца социалистически декхараш дика кхоачашдеш хьайоагIа цу участка коллектив. Укхаза къахьегаш я кхо бригада. Царна кулгалдеш ба дукхача шерашка болх беш, йоккха балха опыти говзали йола бригадираш Чубков Виктор, Коноваленко Сергей, Малякин Федор. ДикагIа а дукхагIа а продукци арахецара бригадашта юкъе шерра социалистически яхь яьржай. Цу яхье хьалхара моттиг лелаеш хьайоагIа Коноваленко Сергей корте латта бригада. Цо хьаю продукци рекламаци йоацаш дIайода. Цун бахьан да бригадаша вIаши барт болаш, вовкъостал деш къахьегар, хIаране шийна хьалхашка латта декхар сийленца кхоачашдар.

Керда тIабаьхкача къона болхлошта ца хоьр дIахьехаш, эша гIо деш дукха хьехамчаш — говзанчаш ба бригаде. Бутт чакхбоалаш ерригача бригада баьча балха итог ю. ХIаране даьр фуд а хьеже мара дIа-кха декъац бетта бригадо даьккха алапи. Из метод юкъейоалийча гIоне болхлочун дикагIа болх бе безам боагIа. Балха говзал дикагIа карверзае хьож. Пхи шу да цу коллективо бригадни методагIа болх бу. Цу гIулакхо торо хилийтай болх тоабарал совгIа, болхлой алапи лакхагIа хилийта а. ХIара бетта юкъера лаьрхIача 250—300 сом эц болхлоша. ХIара бетта бригадо даьтуига хьокаш бригада совет я. Цунна юкъе боагIа бригадираш дикагIа бола болхлой. Цу совете дуац даьха толамаш а ниIсденна кхоачамбоацараш а. Участке массанена гуччахьалтеха социалистически яхьа экран я. Цу тIа дIаязду хьалхие малагIча бригадо яьккхай, тIехьабусараш малагIаш ба.

Участке яьржача социалистически яхье дика толамаш доахаш хьабоагIачарех ба шоллагIча бригада болхлой. Бригадир Коноваленко Сергей ше 1985 шера февраль бетта чотагIа болх беш ва хIанз. Иштта 1984 — 1985 шера хьалхарча беттай чотагIа къахьегаш ба Гапонов Владимир, Чубков Виктор, бригадир Малякин, Поляков, кхыбараш.

Бригадни метод юкъейоалийча денз дисциплинаша дувзаденнача дешашта къаьстта теркам тIабоахийт бригаде. Укхаза могийтац малараш мелаш, прогулаш еш, балхара хана хьалха дIаухаш коллективе нах хилар. Царца лира къовсам лоаттабу.

Шоай балха моттиг цIена лелаю бригада болхлоша, балхара йисте ваьча хIаране шоллагIча дийнахьа ше хьавеча балха дIаотта мара ца везаш кийчъю балха моттиг, цудухьа балха ханах дика пайда эца вIаштIехьдоал цар.

О. ШАДИЕВ.

ХЬАЙБАШТА — ДОАКЪАРА КХОАЧАМ

ДIадахача шера Назрановски района къахьегамхоша лоаштача юкъа хьайбей боахам дегIабоалабара, шурен дулхи дукхагIа даккхара а дохкара а тIаийца программа кхоачашъеча. Къаьстта доккхий толамаш доахаш къахьег «Назрановский» совхоза фермай коллективаша.

Шера планагIа йохка боагIар 1800 тонн йолаш дIабахача кйс бетта 1465 тонн шура ехнай цар паччахьалкхенга, хIаьта дулх — 331 тонн, шера планагIа дохка доагIар 412 тонн йолаш. ДIадахача шерашка ннийсйиеча укх шера хIара кхоабача Iаттагара 14,5 процент шура дукхагIа йоакх. Хьайбаш лелаераша бархI 2200 килограммага из дIакхоачае.

Из толам боахкача белгал баьинаб доаркаш Мальсагова Макка, Айдаева Зайнап, Сагова Марем, Цечоева Роза, Плиева Райхьант, кхыбараш, скотникаш Хамхоев Ваха, Костоев Iалаудин, Лолахоев Бати, кхы дукха болхлой.

1983—1984 шерашка Iан замалахьа хьайбай продукташ яхарея йохкарея планаш тIеххкоачаш а еш доахан дийзаь долаш Iаптара дахара шортта доакъар кийчдаьд, кхы тIа эшараш дахьд. Иштта, фермашта юхе кIоагашка чуеллай, дикал лакха йола сенажи силоси 32,5 эзар тонн, планагIа хила йоагIараш 20 эзар тонн йолаш. Цул совгIа 1600 тонн йол а кийчъяьй механизатораша. Доакъар кхы тIа Iалашдеш да.

Детташ дола доахан кхоабаш кхо ферма я совхозе. Цхьаккха а коллектив яц царех шийна план ташна тIеххкоачаш ца еш. ХIаьта царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я Аьлтий-Юртара Хидриев Исраьила кулгалдеш йола ферма коллектив.

С. АУШЕВ.

Укх шера дIабахача кйс бетта нормативно-цIена продукци арахецара план 110,5 процент кхоачашъяьй «Красный молот» завода болхлоша.

Заводо доахача толамашта юкъе цIеннга дакъа дац номер 4 йолча кузнечно-прессови цеха коллективна а.

Шоаштара масал телаш болх беш ба Вербицкий Виктор Андреевича кулгалдеча бригадера нах. Шоай декхараш 110—115 процент кхоачашдеш болх бу вешшашта Н. И. Есаулова, аьшкаьхьара Е. В. Козлова, иштта кхычар.

СУРТА ТIА: вокхагIвола мастер Н. Ф. Шкробот, В. А. Вербицкий, Е. В. Козлов, Н. Н. Есаулов.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Хьинаре къахьегаш...

Нохч-ГIалгIайчен арргача къахьегама коллективашка шерра ювцаш я укх денош КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Ю. В. Андропова яь Заявлени. 120 совгIа сага дакъа а доацаш митинг хилар «Чечингобувьбыт» яхача объединене коллективе. Митинг хьайийнлар объединене директора Мусаев Шамиль Шамсаевича. Гулбеннача обувщикашта цо дийцар Заявлене чулоацамах, дунен мехкашка тахан латтача хьалех, цхьаккха бокъо а йоацаш американски бIухой подразделенеш шийн лоIаме, суверенни йоача Ливана чурча гIулакхашта чугIерташ хилар.

ЦIенхаштта Рейгановски администрацес лелаеча гIулакхашта раьза боацаш, дунен халкъашта шоай лоIам кагбоала гIерташ цар лелаеш йола политика чаккхъаргIйоацилга дIахойташ къамаьлаш дир обувщикаша Л. Сахарьянца, Н. Мкртычана, цеха мастера О. Кайхарова, кхычар.

Шоашта тера Iоадар, ядерни тIом хьар, космосе ядерни герзаш дIанийсдерга, американски империалисташа ювца хардонаш эшаш ца хилар белгал а доалаш, гулбеннараш тIаьхийхар цар машара духьа цIенхаштта къовсам лоаттабара, арахеца продукци дикен тIехдикен мара а йоацаш дами а ханал хьалха шоай заданеш социалистически декхараш тIехкхоачашдара. Даьхен низ чIоагIбеча хIаране бехктохкам лакхбара.

А. МАРГОСОВ,
«Чечингобувьбыт» объединене партбюро секретара заместитель.

ТАХАНАРА КАГИЙРХОЙ — КХОАНАРА ДАЬХЕН ДАЙ

Газето хоам ма барра, дІадахача кхаьрага дийнахьа Грозне хилар хІанз традиционни хинна дІаэтта Нохч-ГІалгІай АССР общественноста съезд. Из яр эргІанара кхоалагІа съезд.

> «НРАВСТВЕННОСТО ГІО ДУ АДАМИЙ ОБЩЕСТВО КХЬІ А ЧІОАГІАГІА ЛАККХЬАЛИЙТАРА».
>
> В. И. ЛЕНИН.

Къона тІехье — из вай кхоане. Даьхен ираз, цун беркат. Къахьегам безаш, нравственно цІена, коммунистически догуйла йолаш из хьалкхерца, дай дика традицеш хьаллаьца, революцие хьамсарча гІулакхашта тешаме болаш из хилерца дувзаденна да Даьхен кхоанара гІоза вахар, цуй низ. Цудухьа бизза кхетам луш кагирхой хьалкхебар вай керттера декхар да. Цу гІулакха хеталь яр из вай ювца съезд а.

«КПСС XXVI съездеи КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумеи решенеша дІа ма декхара дешаш бола кагирхой нравственни а къахьегама а кхетам луш хьалкхебеча педагогически коллективай, дезала, общественноста лоархІам» яхача шиӣ доклада тІа КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова аьлар: «Вай съездо болх бу парти а халкъ а КПСС XXVI съездо белгалдаьраш кхоачаш а деш, Іалаьмате доккхий декхараш къестадеш долча хьалашка. Геттара йоккха йола комплексни социально-экономически программаш я вай кхоачашъеш яраш. Царна юкъе Кхачан а Энергетически а яраш йолаш, сихъю Іилма - технически прогресс, хувц йоккхача регионий сурт. Вай экономика, Іилма, культура, Іалама ресурсай тамашийна бешхалонаш дукха дикагІа пайда луш а хьурмат деш лелаяра бокхха къовсам лоаттабу вай».

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума материалаша белгала ма данкхара, идеологически болх, цу декхараша дІалехача тайпара бизза хила беза. Халкъа духовни кха оерцагІа баккха, цуй къахьегам, социальни хьинар айде вайна магарга хьежжа дІаьхегІа хурга вай.

Дерригa хІама хьадер — саг, цун къахьегам, хьинар, хьаьнъал, охь-аздел. Цудухьа из саг хьалкхевара беш бола болх, вахар ше сана чоалхане а цІаккха хадаш боацаш а хила беза.

Нохч - ГІалгІайчен кагирхошіа дика гойтад Ленински васнеташта роаш тешаме болга, коммунизм хьалъяра оттаяь йокхха планаш дика а цІена а кхоачашъе шоаш кийча болга. Иттаи эзараш болча къоначá къахьегамхоша шерра дакъа доац «ЦхьайтталагІча пятилеткана — къоначар къахьегам, знанеш, инициатива, кхоллам» яха патриотически болам хьаллоацаш. Вай мехка хьалъеш біаьш йолча комсомольско - кагирхой гІишлошка къахьегаш ба біаьш бола Нохч - ГІалгІайчен викалаш. Уж ба БАМе, Калинински атомни станци хьалъеча, «Уренгой — Помары — Ужгород» яха газопровод юллача, Тюмене мехкдаьтта доаккхача, кхычахьа, Пермски, Томски областашка, Алтайски крае, — Нохч-ГІалгІайчене тайп-тайпара гІишлош хьалъеш, кхыдола балхаш деш хиннаа 4,5 эзар совгІа студент. 2 миллион совгІа сома маьха долаш балхаш даьд цар. Укх шера аьхки нравственни а къахьегама а школа чакхйоаккхаш, дешархой производственни бригадашка, къахьстамеи салаІарен комсомольско - кагирхой лагерашка хиннаа 30 эзар совгІа дешархо. Цар къахьегам буязабенна ба Кхачан программа кхоачашъеш доаллача халкъа къахьегамна.

Боккъонца бола патриоташ, интернационалисташ долаш хьалкхуви латт вай бераш, хьинаре дакъа лоац цар мафар бахьан къовсам лоаттабеча. Духхьал укх шера дешаш болча кагирхоша машара фонде дІачуденнад 20 эзар совгІа сом ахча. Къахьега, шоай граждански декхар диззa кхоачашде кагирхой нравственно кийча хилар — из даьшша - нохчоща, общественностаца барт - цхьоагІо а йолаш партийни а советски а органаша кулгал а деш, къона тІехье коммунистически кхетам луш хьалкхееш республика дешара заведеней коллективаша хьинаре къахьегаш хилар.

Бакъда, из ишта дале а, дукха я къоастаьяланза йола проблемаш. Дукха кагирхой ба къахьега безам боацаш. Цхьаннахьа болх ца беш дукха лел итт класс яьхараш.

Республика экономика дегІайоалаяра чІоагІа эшаш йолча производства сфере къахьега нравственно кийч балаза дукха кагий нах а мехкарий а ба вай. Болх бе дукха нах боллаше а, металлообработке, гІишлошъеча, юрта боахаме, мехкдаьтта доаккхача, чанхлоаккхача тоъаш бац болххой. Халла мара вІашагІехьаздаш [illegible] ... дІадоагІадаь проф-

ориентаце гІулакх на дилар бахьан долаш, школа чакхьяьхараш белхах къехкаш, институташка деша отта гІерташ хул. ХІама хьа а ца деш мерза яьа, дик-дикагІа дола барзкъа тІадувла а безам болаш дукха кагирхой ба вай. Ла мегаргдолаш гІуланхеш дац уж. БоагІача бесса из болх дІаоттабаьча шиӣ тайпара дика латт гІулакх а. Хоаш а кхетадеш а да, дуккагІча даькъе, хьехархочунгара деррига дІадолалуш хилар. Цо бера Іомадеш дола зедел, гІулакх цунца шийца деце, кхетам берашта дІабала хало да цунна, иштта воацача хьехархочо Іомадеш дар, луш бола кхетам бераша дІа а эцац. Хьаькъал хьакъало мара лац, — аьлар докладчика.

Шоай балхах дика кхеташ бола хьехархой кІезига бац вай республике. Царех ба: СССР халкъа хьехархо Э. Д. Басина, РСФСР а НГІАССР а заслуженни хьехархой: Н. В. Бухапцев — № 1 йолча Ассиноски юкъера школа, Н. П. Малютина—Урус-Мартанера № 1 йола юкъера школа, М. М. Картоев — Энгаккхонгий - Юртара № 2 йола юкъера школа, Н. Р. Саидов - Аргунера № 3 йола юкъера школа, А. З. Коригова — МагІалбикера № 3 йола юкъера школа, Н. Г. Ярошевская — Грознера № 41 йола юкъера школа.

Цуморча хьехархоша аьлла доаш, баь хьехам дето къоабал беш дІаэш дешархочо.

Шоай болх тесса бита а шоашкара доагІар бераша дизза дІа ца луш а дукха хьехархой ба вай. Уж тайпа дешаш ала мегаргда Грознeнски районерча Комсомольски яхача юртарча юкъерча, Шаьла районерча Курчалоерча № 2 йолча, Дуба-Юртарча юкъерча, Грознерча № 30 йолча юкъерча, кхыча дуккхача школай коллективех, — аьлар М. О. Бузуртанова.

Саг хьавеф а бизза цун кхетам лур а къахьегам ба. Июньски (1983 ш.) Пленуме ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатело новкъоста Ю. В. Андропова аьлар: «Лаьрххіа чанхьаьккха еза дешархо балха тІаккхуьш а из болх безаш хургболаш а Іомовара курс». Из парте установка я. ХІанз мехка ерригa педагогически общественность кийчлуш я школе реформа яра, керттерча даькъе из тІаерзаяь хургья дешархошта бизза къахьегама кхетам балара. Бакъда, тІехьарча хана дешархошта къахьегама кхетам балара, профориентаце гІулакх тоаденна дале а, хІана а чІоагІа нра латт из болх тоабар республике. ЦхьоагІо яц школанен производстванех юкъе.

Бувзам бац школаштех профтехобразоване системанех юкъе а. Из гІулакх а тоаде дезаш да. Масса оагІорахьара тоабаь, кийсбаь хила беза кхупшйоагІача тІехьенна кхетам балара болх. Йовзараш, Іомаяьраш хинна ца Іеш, лаха еза цу гІулакха керда формаш. Санхетаме дисциплина Іомаеча шерра юкъейоалае еза дешархой Правилаш, ВЛКСМ Устав, Торжественни доші далар, Советски Союза пионерий Закон, кхыдар.

Дукха да тайп-тайпара зуламаш деш дола бераш, — аьлар докладчика. Из тахха а тоаде а дезаш хІама да. Цу гІулакха бехке дай-наной ба, хІана аьлча, эттара хьалха моральни принципаш дезале хьахуландаь. Дай-наной вахарга, цар эхь-эзделага, уж къахьегам безаш, цунна тІаккхуьш, нравственно а морально а цІена болаш уж хиларга хьежжа кхетам болаш кхул бераш а. Общество шоашкара дІадехаш дола политически, къахьегама, нравственни декхараш довзаш а кхетадеш а, Даьхен бизза бола къонгаш шоай берех хьалкхебеш дукха дай наной ба вай республике, бакъда, кхы тайпа бераш а ба. Масала, Наурски районерча Алпатово яхача юрта бах КубиевгІар дезал. Масссехк шу да бераш дІа а тайсса, дай наней КъулбаседагІа ХІирашкахьа болх беш бола, хІаьта цар диъ бер Алпатове дахаш да. Даьи наьнеи тІахьожам цахилар бахьан долаш бераш харцахьа лел. Цар кхаь воІо уголовни зуламаш даьд. Соахна Ведана районерча Махкеты, Киров-Юрт яхача юрташкара 23 дешархо даьшца-ноанойща кхычахьа дІабаха ахча доаккхаш хилар. Цу гІулакхаша доккха моральни зе ду берашта. Из кхетадац даьша-нохчоща. Из [illegible]

торо я педагогически знаней халкъа университетий. Уж университеташ дика болх беш я Шелковской, МагІалбика, Наурски районашка, Грознерча №№ 30, 20, 14 йолча юкъерча школашка. Бакъда, республике царех дукхагІа яраш на болх тесса бита, формально мара ца лелабеш я.

Кхувш йоагІа тІехье дика кхетам болаш кхеяра дикка дакъа лоац классни собранеша. Уж собранеш а дика кийчъяь, кІоарга чулоацам болаш чакхйоакхаш хила еза, лерттІа дІаоттабаь хила беза классал арахьа беш бола кхетама болх а. Тайп-тайпара хинна ца Іеш, масса вахара оагІув хьаллоацаш а хила беза из болх.

Кагирхошта кхетам балара бокхха низ болаш я производственни коллективаш. Из кхета а деш, дукха ха йоацаш тІайийцача къахьегама коллективай Законо предприятешта, учрежденешта, боахамашта тІадиллад кагирхой кхебеча шерра дакъа лоацилга. Къахьегама а нравственно а санхетам луш къувшбоагІараш кхебеча дика цхьоагІо йолаш цхьана болх бу цхьайолча школаша, предприятеша. Йз цхьоагІо йолаш я № 10 йола юкъера школеи буровой балхий Старогрознeнски управленаи, № 28 йола юкъера школеи электромехзаводи. Алпатовера юкъера школеи «Наурский» яха винсовхози, Алироевски юкъера школеи Ножай-Юрта районера XXII партсъезда цІерагІа йола колхози.

Бераш дика кхедара гІулакх общественноста декхар хинна дІаэттад. Дукхача предприятешка, учрежденешка болх беш я дезала а школана а гІо дара советаш. Из болх дика лелабу газ чакхйоахача Вознесенски заводо, МагІалбика районерча «Кавказ» яхача винсовхозо, кхычар. Кхетам луш кагирхой кхебеча къахьегама коллективаш болх бойя а, тоъам болаш бац из. Дукхача предприятешка классашта гІо де дІачІоагІъяьяц бригадаш, коллективаш, цехаш, участкаш, сменаш, пионерски классашта лаьрхІа херкхо хьожабаьбац вожатеш - производственникаш, лехабец хила а аьрдагІа долча берашна, кхувшбоагІарашца болх бергбола общественни воспитателаш. ДуккагІча даькъе предприятей, боахамий кулгалхошта дагайох школаш, бераш шоай гІулакх кІалдиса гІо эпача хана. КПСС XXVI съезда указанеш белгала а еш, КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо къоастадаьд просвещени а профтехобразоване система а, парте стратегически декхараша дІадеххача тайпара хувца езалга. Дешара заведеней лоархІам лаккхбенналга да из. Декхар латт цхьайолча къахьегама, политехнически школа ленински принципай лерттІа чакх а йоахаш кагирхой къахьегама тІаккхуьш а лакха нравственни гІуламхаш доалхаш а хьалкхебера. Парте а къахьегама а ветеранашна хиннача вІашагІкхетаре къамаьл деш новкъоста Ю. В. Андропова ма аллара «ХІанзарча ханара дуккха - дуккхагІбола массаь нах — коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацараш, дай гІулакх лерттІа хьалоацаш а из дІахо хьош а бола нах ба... Вай тІехьенна вахар Іомаде деза материальни хьало (ма ха дІа ше йода дикагІа хила а деза, хург а да) сага Іоткъам бергбоацаш, цунна мел эшараща из Іалашвергвоаліаш. Алхха сага духовни рузкъа да вІалла болраи боацаш».

Таханара къона тІехье — кхоанара Даьхен дай. Цудухьа из кхета а деш, халкъа образоване система болх тІаберзабаь хила беза уж декхараш кхоачашдара. Школа денкарайла я кхетам балара йизза учреждени хила, дешара а классал арахьара а дола балхаш шийна чу а лоацаш, керда динал кара а ерзаеш, кхетам балара йола функцеш денгара-денга дикагІа хилийта. Из декхар кхоачашдара ерригача учебни процесса бувзам бе беза идейно - нравственни йолча категорешца, вахарца, коммунизм хьалъяра практикаца. Из лоархІаме гІулакх деш ма деза дешар хьехилга дуаза деяилга таханарча денца, общественна пайдане болча къахьегамца.

Уж проблемаш ювцаш а йоахаш а къамаьлаш дир содохкачанашна а съезда делегаташа а. [illegible] ... а кхетам луш кхебара шерра дакъа рекомендацеш.

Бел АБАДИЕВ.

ЦхьайтталагІча пятилетка кхоалагІча шера шіс бетта план 108 процент кхоачашъяьй «Автоспецоборудоване» завода механически цеха [illegible].

Дика къахьегаш хиларна белгалъяьлар цехерча бригадашта юкъе Ю. Гечебаева кулгалдер. Цу бригадерча тоаршашта Шабазов Русланее Алисултанов Закраилее шоай нормаш 115—120 процент кхоачашъяьй.

СУРТА ТІА: Р. Шабазов, З. Алисултанов.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГІишло хьалъяь йоалаш латт

СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЙ. Ставропольски ГРЭС-а кхобІаь эзар ина болча тІехьарча энергоблока бархІагІа яй вІашагІйоллаш ба. [illegible] са яь расчеташ ларде а [illegible], «Кавказэнергомонтаж» треста бедалоща лаьргІад агрегата хана хьалхи комплексни тохкамаш де доладе. Энергетики Дийнахьа — 22 декабре энергоблок промышленни кхинца болх бе йолаллийта тІертаии ба гІиллахой.

Ставропольски ГРЭС хьалъеш латт Новотроицки водехранилищана улувча хезача моттиге. БархІагІа энергоблок болх бе йола а алийта, 2 миллион 400 эзар киловатт болча проектни низаца болх бе йоалелча Къулбоседа Кавказе электроэнергеи йоахкача ерригача станцей тхьанада хургья из. СССР Конституце Дена хетаь яьрна хиннача социалистически яхье тьаллара моттиг яьнхкар дукха вІашагІ а йоахаш нотаагрегаташ хьалъеш йолча «Кавказэнергомонтаж» трестерча В. Ф. Лейко бригада (сурта тІа).

К. ТАРУСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЛАШ ТОАДИЧА ХЬИНАР СОВДУВЛ

Шиӣ балха декхарех аьттув боалаш лоархІаеш хьайоагІа «Грознефтегаз» НГУ коммунистически къахьегама цІи лелаю коллектив. «Грознефть» объединене предприятешта юкъе из цІи духхьашха енначарех я цар коллектив. Цхьан дешаца аьлча, укхаза болх бечерех 80 процент бараша из цІи дІахо а лелаяра дукха ха йоацаш шоай бокъо чІоагІъяьй. Цу дерригне тешал ду коллективе социалистически яхь шерра яьрна хилара, хІаьта цо гІо даьд йис бетта плани декхараш ханал хьалха кхоачашдайтара, лийрхІачул совгІа 50 миллион кубометр газ хьа а яьнна, Даьхена дІаяла.

Коллективе къахьегам вІашгІехьбаннхара санна, йоахо ю социальни декхараш кхоачашдара а. Кхачан программа дата а латташ, баьцадераш кхедара укхазе хьалъяьй кхоъ теплица. Карарча шера шагара 6 тонни [illegible] чуера газовикаша. № 1 йолча цеха къахьегамхой а болабелнаб шоашта лаьрхІа цхьаькха теплица хьае, хІаьта № 3 йолча цехе кхьагалаш лелаю шоай боккха боаца боахам ба. Братгуне яхача моттиге болхлой столови хьалъяьй.

Доакъар Іалашдара а юртарча къахьегамхошта гІо деш хиннаб уж. Шоай кулгашца Іалаш а яь, совхозашта дІаеннай цар 23 тонн йол.

Цу дерригне цар салоІам, вахара хьалаш тоаду, цунга хьежжа аййуш боагІа цар къахьегама мул а.

С. ШАБИЕВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совете

Шиӣ эргІазарча заседане Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето дийшар 1982 шера 22 январе тІайийца «Наха чубаха цІеноаш хьалдара хьежаеча капитальни вложеней эффективность лаккхъярах» бола сецам миштта кхоачашбу яхача дешага. Белгалдаьккхар, ЦхьайтталагІча пятилетка шин шерех ах шерех наха чубаха цІеноаш хьалдарга 72,6 миллион сом дІадахийта хилари 390.4 эзар квадратни метр пайдала майда эксплуатаце дІаенна хилари. Цхьабакъда, хьаьецаш йолча средствах ерригех пайда ийбац лаххлуш латт, нарарча шера 21 миллион сомага а яхаьча, хьалъяь ялаза болча гІишлой боарам.

Наха чубаха хьалдеш дола цІеноаш ритмично дІателац, цар дикка доккха даькъа IV квартале мара хьалдалац. Хьалха а санна, дукхача объекташта дІаекъ республике капитальни вложенеш. Йоалаe йоагІача тайпара юкъейоалаь яц укхаза болх вІашгІехьбаккхара прогрессивни форма — бригадни подряд. ХІанз а лоха латт наха чубаха гІишлош хьалъяра индустриализаци яра боарам.

Наха чубаха цІеноаш хьалдара хьахецача капитальни вложеней эффективность лоха хилара влияни ю «Чечингражданпроекта» «Грозгипросельхозстройи» яхача институташка экономически болх эсала лелаш хиларо. КІезига моттигаш хилац проекташ тІа цхьаккха бахьан а доацаш здане квадратни метрага дІадодар тІадетташ.

Горисполкомашеи райисполкомашеи хІанз а яц эксплуатаце дІадала лерхІаш дола наха чубаха хьалдаь цІеноаш дикалга диллача мелла эсала да аьнна хІама оалаш, лерттІа лаихбац наха чубаха хьалдаь цІеноаш дІанийдарех бола госкомиссей бехктоххам, дукха де дезаш балхаш а долаш хул дІанийеш йола цхьайола объекташ.

НГІАССР Министрий Совето хьадийхад республика Госстрой, Нохч - ГІалгІайчен гІишлошъяра управлене, «Чечингсельстрой», треста, «Чечингколхозстрой» объединене, Грознeнски горисполкома, НГІАССР Министрий Советерча УКСа, «Чечингражданпроекта» «Грозгипросельхозстройи» яхача институтий, министерствай ведомствай кулгалхошкара — заказчикашкара наха чубаха цІеноаш хьалдара план дувцилга а йоалаш кхоачашъяра, хьахийцача средствах бизза пайда эцара, хьалъяь ялаза йола гІишлош кІезигъяра тІадерзадаь гІулакхаш чакхдоахилга.

Цу гІулакха де дезар да наха чубаха цІеноаш комплексно - поточно хьалдара прогрессивни методаш шергагІа юкъенуалар, гІишлош хьалъяра - монтажни отделочни балхий дикали заводе хьаеча конструкцейи язлейи кийчала боарами лаккхбар. 1984 шу доладелча денз хьалхарча 6 бетта хьалдаь доалаш дола наха чубаха цІеноаши берий учрежденеши шера планови задане 40 процентага кхоачае. ЦІенхаштта Іалашдолда наха чубаха цІеноаш культурно - бытови объекташи уж хьалъяра хоадаьча хана чуть хьалъяьйоахилга, къахьегамеи материальни ресурсаш сов дукхача объекташта екъа а сиъаш йоха ма яйтийла, хьалъеш латта гІишлош а вышкбетонни изделеши крупнопанельни домостроенех заводаш а материально - технически Іалашъяра порядок тоайойла.

НГІАССР Министрий Совета цу заседане хьежар 1982 шера 14 декабре автономни республика правительства баь «Надраща беча балхеи колхозашка, совхозашка, пачхьалкхен кхыча юртбоахама предприятешка кулгалду балхалойи юрта боахама специалисташи дІачІоагІбарах» бола сецам кхоачашбарах дола доаш. Белгалдаьккхад, республика юртбоахама ведомствашка хІанз а кхоачам боллаш беш ца хилар колхозаши совхозаши квалифицировани кулгалдеча кадрашцеи специалисташцеи Іалашъяра, юртбоахама производство дегІайоалаечара цар лоархІами бехктоххами лаккхбара тІаберзабаь организаторски болх. Дукхача колхозашеи совхозашеи сов сиха хувцалу кадраш, лоха ба цар дикала боарам. Беш бац бизза баргбоацаш бола колхозни совхозни кулгал деча кадрай резерваш хьалраи царех пийсе пайда эцарах тІаберзабаь болх.

ЛоархІаме кхоачам боацараш да специалисташта юкъерча практикай удельни доаза хІанз а лакха долча юкъерча звено кадрашца беча балха юкъе. Эсала лела практикашка заочно дешийтара болх. Лоха ба къона специалисташ боахамашка сецара боарам.

Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совето декхарийла баьб юрта боахама министр новкъост Арбиев, «Чеченингушвино» объединене начальник новкъост Конев, «Чеченингушплодоовощхоз» объединене начальник новкъост Чочаев, «Птицепром» треста директор новкъост Даейгов, горисполкомий райисполкомий председателаш юртабоахама кадрашца бу болх тоабе, цар хувцабалар лоде колхозий совхозий кулгал деча кадрай специалистий качественни состав тоелга Іалашде, царех доахка балха эшаш дола морально-политически гІулакхаш кІоаргагІа довза, 1983—1984 шерашка дикаа даргдоацаш хІама да хІанз йолаш йолча положенешка хьежжа колхозий, совхозий, кхыча юртабоахама предприятей беррригача кулгалхоштеи керттерча специалисташтеи аттестаци чакхйоаккхилга.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ГІУЛАКХ БОКЪОНГАХЬА ДАЬННАД

Нохч-ГІалгІай цементни заводо шиӣ продукцеца Іалашъю Къулбаседа Кавказа ерригача автономни республикий гІишлошъяра организацеш. Газет дешарашта дагадоагІа хургда цхьа шу хьалха из предприяте цу декхарех лоархІаеш ца хинилга, тІехьаюсачарна юкъе хиларца цунна каст-каста критика еш хиннилга. Цу хана завода коаналараш са хьаташ а ад деноаш а доахаш латта езаш хулар цемент яь дукккапаьвара хьаух автомашинаш. ХІаьта царех цхьаьраш из йоацаш цІа ухаш а моттигаш кийслора.

Иштта во болх беш яр укхаза цементни дом гоннахьа дІа-юха ца баржийташ уж чулуецаш йола фильтраш а. Из бахьан долаш гонахьара фо телхадора, хьувен сомий бешамаштеи доккха зе хулаш.

Укх тІеххьарча хана гІалвугаш йола эргалонаш хиннай цу предприяте. ТІехьаюсачарна юкъера яла нараргІдьннад цун коллектива. Соахкарчул 80-аза кІеригагІа мара гонахьа дІабаржийтад цементни дом. ХІаьта цемент дІаоэаш йола автомашинаш а дукха га езаш хьаац шоай эргІанга хьежаш. Цу гІулакха чІоагІа раьхе бе вай республикера санна кхычахьара хьатІа ухараш а. ТІехха хоин ма дий из гІулакх гІишлой объекташ хаинахьа хьалъяра чІоагІа дика влияни еш дола а.

Цу дерригне хьагойт шиӣ [illegible]

коммунисташ бар, цар тІеххьарча хана чІоагІа айбаьбар завода цехашка, кхыча подразделенешка беш бола организаторски политически кхетамеи болх.

Цу хьакъехьа предприяте партбюро секретараца Амхадов Вячеслав Сайдулаевичаца къамаьл хилар тха. Цо аьлар:

— Керттера наь тІабахийтабар оаха болхлой къахьегам лерттІа вІаштІехьбаккхара, коллективе кхетаме болх боаржабара, технически оборудованех ма хулла дикагІа пайда эцара.

Кердача тайпара къоастаде дийзар кадраш хьахара, уж балха тІа дІа-юха нийсъяра, царна боагІа кхетам балара дешаш. Хьалха дукха цехаш а йолаш дІаюха чІоагІа йийгъа яр предприяте система, царна мет тел №№ 1, 2 йола производстваш хьайир. Царна кулгалде хьожабир опыт йола специалисташ - цементникаш коммунисташ А. Н. Рыбалков В. Б. Шербаков. Шоашта тІадилла гІулакх тІах аьнна кхоачашдеш хиларца белгалбаьна бар уж коллективе. Цу тайпара дикача специалисташцеи коммунисташцеи чІоагІйир балха кхыйола лоархІаме участкаш а.

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) июньски (1983 ш.) Пленумий решенеша, къахьегама коллективаех долча СССР Законо дІа ма декхара, дисциплина чІоагІъеш хаьдда гІулакхаш чакхдаьхар. Партбюро профсоюзан организацеца цхьана [illegible] ... Коммунисташа чІоагІа гІеркье йіщар оборудованеш технически низалеш пайда эцар доаш. ТІакха гу-

чадаьлар кхестаи йолча пишкий юкъера коэффициент 0,33 процент мара йоацилга, тІаккха мехкарча цу тайпарча кхыча предприятей яр цул дукха лаккхагІа йолча хана.

Цхьан дешаца аьлча, уйза е, тахха, кхоачашде шортта гІулакхаш хьаІайнадар укхазарча коммунистий.

Уж кІоаргагІа хьежача парна гучадаьлар боккхача маькерчех чоалханечех оборудованенех механизмаштех доагІа доал ца делга. ВІалла профилактически ремонт ца еш сихагІа йохае дагахьа болаш санна болх байтар царга, хІаьта тоае болалацар уж аварийни хьале кхаьчача мара.

Каст-каста кхесташ йола пишкаш еха дІаоттар бахьан долаш болх юкъагІбусар. Коммуниста Х. Мушаева кулгалдеш йолча ремонтникий бригада коллектив дзин леткъаш хулар оборудованех нийсе пайда ийбац, яхаш. Партбюрой низ дІакхаьчар цу гІулакха лерттІа духхІаяла а тІаккха оборудованена, низалашта йоагІа уход яйтара даькъера специалистий бехктоххам айбе а. Ерригача цехий, участкай коллективашка чІоагІа шиш болаш оттадир дисциплина чІоагІъярца дувзаденна дешаш.

Бакъда, из дерригa кхоачашде декхарийла барий бехктоххам айбарах доалаш дацар гІулакх, шоай балха декхар шаьра довзаш, знанеш, опыт йоалаш уж хилча атта камаьхал яргьяцар цар. ЦхьайтталагІа пятилетка дІадоалаеннача хана дена ду предприяте тайп-тайпара профессеш [illegible] 230 сагага. 330-на шоай квалификаци лакъйъ, 80 саг лакхера юкъера техниче-

ски дешара заведенеш чакхъяьхай. Завода администраце, общественни организацеша еннача рекомендацегІа вузашка деша вахийтав 20 саг, царех 15 предприяте стипендиант ва. Царех 85 процент бараш завода юхе ухкача юртахкара кагий нах ба. Иштта кхоачашбеш ба парте Нохч - ГІалгІай обкомо республике далача дерригача къамий викалех специалисташ - цементникаш кийчбе завода дирекции партбюрой декхарийла еш баь сецам."

Хоаш ма дий, хьалха республике е цементни промышленность а е из болх боваш бола специалисташ а ца хиннилга. Завод юкхьанца хьалъеш, из болх бе йолайолийташ доккха вежарашха гІо дир вай республикана кхычахьара укхаза хьахьожабаьча шоай гІулакха говзанчаша, эттара дуккхагІча даькъе эрсий къаман викалаш а болаш. ХІаьта хІанз укхаза хьалкхийнай тоъам болаш моттигера кадраш я. Царех ба кхестича пишкий машинисташ С. Бакриев, Р. Мишиев, хьайрий машинисташ А. Исламов, йижарий МальсаговгІар Зухрай Зурая, Т. Солсаева, дукха кхыбараш. МоллагІа чоалхане гІулакх кхоачашде дезаш йола моттиг нийсъелча царех кот-гІортилга ю партийни а профсоюзни а организацешна, цар хьалхенца чакхбоах коллективе организаторски кхетамеи болх а.

Цу дерригех дика бергат доал. Ер шу дІадоалаелча гІеве дим шиӣ планови заданеш социалистически декхараш тоабенна кхоачашдеш хьайоагІа коллектив. Планал совгІа [illegible] шиӣ эзар тонни [illegible] гІишлош продукци. ХІаьта шера йоацаш да нарарча шера 450 эзар тонни цемент яккхаран 14,5 миллион сома маьха продукци йохкаран шийна хьалхашка латтача декхарех коллектив доархІергхилар.

Завода администраци, партийни, профсоюзни организацеш шоай юкъметтера декхар лерхІаш ба бийдал, материалаш, электроэнерги кхоеш дІаахийтарах, цох бизза пайда эцарах. Иштта, нагахьа санна 1982 шера йоагІачул совгІа 8.4 миллион киловатт-сахьат электроэнерги дІаяхийта яле е, кешта аьлча Чир-Юрт мисcел йола поселок 7-8 бетта цунца Іалашъяра кхоачамхилла яр. нарарча шера біаь эзараш киловатт-сахьат электроэнерги кхоарал совгІа дукха бийдал, кхыйола материалаш а кхоьяй.

Бакъда, партбюрос экономикана кулгалдара, коммунистий авангардни лоархІам айбара, балха тІа йола ледарлонаш, кхоачамбоацараш дІадахара даькъе деррига лаьд оалилга яц. Дирекце, партийни, профсоюзни организацей эттара чІоагІагІа низи хьинари тІадохийтилга дІадехаш хІама да производственни низалех бизза пайда ийбелга Іалашдар. ХІаьта хІанз из вІаштІехьдаьннадац 35 — 40 процент мара. Иштта, дІахо чІоагІъе езаш я къахьегамеи технологически дисциплина, специалистий бехктоххам лаккхбе боагІ, айлаза даргдац лохерча партийни звеньай денал, беррригача коммунистий хьинар. [illegible]

З. МУХАДИНОВ.

ДАЬХЕННА МУТIАХЬА

Ялх дезалхо — ико воIи кхо йоIи — кхийнаа Шамсадов Iалий. ХIарене шиЙ белггалара моттиг дIалаьцай вахаре, хьенала къахьегаш, дешаш боахк.

1976 шера тIеэдика шиЙ декхараш кхоьчаш а даь цIавера Советски Эскарера вокхагIвола воI Адам. Кооперативни техникум йисте а яьккха зIанэ болх беш ва. ЙоI Хьаврат мьара а яха дика яхаш я, цун кхуьш ва зIамига воI. Хьава универмаге болх беш я. Дика мел дар мара элийтац цо шиЙх коллективе. Ухх шера бархI класс а яьккха дIахо школе деша йисай зIамагIйола Нура. Эггара зIамагIа вола Исруддин № 40 йолча школе дешаш ва ялхлагIча классе.

ХIаьта хьоагавенза висар ва шоллагIа вола воI Хьусейн. Цох эггара дунзагIа лаз дахь наьнан дог, хIана аьлча, цIенна геттара гаьна ва зIамига сег. Из Советски Эскаре шиЙ граждански декхар кхоьчешдеш ва.

Школе деша вагIаш ше эскаре гIулакх де веза воаьнгга а, цига хьинар, денал, мия дукха эшаргболга а дика кхетадора Хьусейна, цудуьхьа «Динамо» яхача общество ух из кIалтохаргах латта Iомавела. ШиЙ вешиЙ новкъе ваха безам болаш школе йисте ма яккхинга деша отта гIерт из кооперативни техникуме. Дика дIалу ергига а экзаменаш.

— Аз лаьрзIар кхоачашкинензар са, — яхаш велакъеж Хьусейн, деша отта аьттув беланзар дуккьал цьа белл са тоъеш ца хиларах.

Дог деке кьовзанзар зIамига сег, из белхе вода Аргунски цIенош деча комбинате. Цига цох монтажник хул. ХьатIакхоач 1982 шу. Кастте эскаре гIулакх де ваха веза Хьусейн шоферски курсашка хьожаву военкомато. Уж чакхьяьккачул тIехьагIа эскаре гIуланх де дIетIавех. Але деза, Хьусейна да, Али Назарбекович 1946 шера денз шофералла болх беш хилерах. Геттара хоза хийтар цунна воIо а шиЙ дега зIамига волча хане денз къоабаьдаь профессии ма раьрзаяр. Ша а [illegible]

хьега Iемача цо Хьусейна а хьехар дир эскаре тIеэдика гIулакх делахь, къайх во дар ма алийталахь, хьай эхь, эздей, денал пайда боаца гIуланхаш лeладеш ма дохкалахь, ахаш.

Дас даь хьехар кIоаргга дагчу диждар зIамсога. Севастополе цул тIехьагIа Крыме ше эскаре гIулакх де волавеннача хьалхарча деношка дена, шиЙх дика дар мара элийтац вай мехкахочо, дIахьокх шиЙна техника дукха езаш хилар. Кадай, хIамах сакхеташ, шийна тIадилла декхар дикка кхоачашдеш вола бIухо лахьче командира В. Варганова хув Шамсадов Хьусейн, цох шиЙ водитель ву.

Атта дац командир лелаве. Масса а хана сиха эрейла кийча хила еза машин, хIана аьлча, учениш йолча хана цох тийша да командира доакъошта хулгалдаре оперативность лакха хилар, эшшача метте из сиха дIакхоачвеар. Юкъхьанца дена раьза ва командир шиЙ водителе, даим а кийча я цун машин. ШиЙ гIулакха бокъонца вола говзанч ше хилар кIаьгга хьагойт Хьусейна укх аьхни хиннача йоккхача ученешка. ШиЙ декхараш цо тIеэдика кхоачешдарах баркал оал Шамсадовна бIухой строя хьалкашка, хIаьта ше эскаре гIулакх мел ду тIема а политически а кийчона тIеэдика хьожамаш даим а цо гойтарах цIавеха ловцца ха яккхара отпуск лу Хьусейна.

— Кастте учениш йолалу яхача хана соне лу шоллагIча статьяй старшина яха звани, тхоа подразделене водительски состава отделене командирелла хьожаву, — яхаш дуецар Хьусейна ше цIаьвеначе хана. — Иштте а атта доаца декхараш ма дий командир хилар, хIаьта учениш йолча хана къахьтта а. Сай баьнна аьттув аз ларзI соца цхьана гIулакх деча сай новкъостий аьттув хилар, хIана аьлча, цар хIаранне дечох тийша бе ерригача тха отделене толам. ОагIув оагIов а теха эскаре соца цхьана гIулакх деш бе дукхача къамий кхиналаш. Вай мехка тайп-тайпарча миллигашкара баьхкаб уж. Бакъда, оаза кхоачашдер ма цхьа декхар — Даьхе лораяр — массанена юкъара ма дий. Дег тIара баркал ала лов сона нанас баь вежарий санна сайца хьайначе сай новкъосташта Бадалов Игора, Постников Сергейна, Стрелков Михаиле, Линьков Игора, кхычарна.

Отпуск йисте а яьнна шиЙ подразделене юхевахав Шамсадов Хьусейн. Воlах доккхая ду дас Iеьлас, цун новкъосташа Яхварова Беслана, Саидов Вехида, зIамсаг воэваш хиннечар массане а. Уж теш вай махкахочо шиЙ гIулакх дикка дIахо а кхоачашдергхиларах, даим а хьалхарча мугIарашка латташ из хьаворгIаргхиларах.

А. СУРХОЕВ.

СУРТА ТIА: шоллагIа статьи старшина Х. Шамсадов.

Воl дика кхийча

«Эскарера гIулакх деча дика толамаш деза карегIдаьккхад шун воIа. Из ва тIеман политически кийчон отличник. ШиЙ бIухочун гIулакх кхоачашдеча дика оамалеш гучаьхэй цо, бакъдолчоа тIеххуеш, принципальни волаш, дисциплина чIоагIа йолаш хьавена».

Командовене, политически отдело дег тIара даькъала дуец шо шрай воI вай Советски Даьхен доазув лоредер, оаш дика кхеварах, баркал а оал шоена».

Иштте чуловцам бола къаьат дейтад эскара даьнъа командирем политически даькъе волча цун заместителем Няьсар-Керте бакача Оздоевгlар Хьакима Хьамзатаген Лорса Тамареген. Дег тIара дейха маршал а хоеттaш царга хоам бу командиреша цар воI Юсап хилаза вола пограничник хиларах, шиЙ декхар кхоачашдеча цунгера дукха деналера гIулакхаш гучадуларах, шиЙ хьамсарче Даьхен хилаза вола воI из хиларах. Дег тIара баркал йоах цар шинне а сел дика воI, бакъонца вола бIухо кхеварах даьна а нанна а. Дукха ловцаш доах дIахо йолча хане из шиЙ даьна-ненна, ше хьалхаьцаче гIулакха, Даьхенна мутIахьа а волаш чакхваларе.

Р. АУШЕВ.

ДЕНАЛ

НОВКЪОСТ «ПОРУЧНИК»

ХIанз-хIанз немецки фашисташца тIом хьовр ма-бий аьнна дага дацар цхьанна а сага. Хови дацар из тхьеста шу даьнначa Соколов Лепайна а — Сызрански тIема училища курсанта. ТIом хьа массехк дй мара дисадацар училище йисте а яьякха «техник-лейтенант» яха звани еьна Соколов шин мукъагIа лелача артиллере цеятре хьожаваьча хана. Технически даькъе танкови рота командира гIончалла хIоажау зIамсаг, цул тIехьагIа дIавохийт из танкови полке.

ШиЙ декхараш дика кхоачашдеш, даим хьалхарча мугIарашка волаш дIакхоач вай мехкахо Прохоровке. IуйрИна сецца дIаболалу Курски тIом — танкови бIуннй тIемай исторе чухь цIаккха а лоархIам лаьгIлургбоаца дира тIом. Цига хала чов ю цунна. Дукха ха яьнна езаш хул из госпитальни маьнге тIа, бакъда, цун къона организм чIоагIа хиларах дика дарба а хиле «строевойна пайлане ва» аьнна лораша хоадам а беш араваьл из госпиталера.

Цу деношка Советски Союза территори тIа хIаьтта вIашагIйолла йолаьяр Польски арми. Польски правительствос дехар дир Советски командовенега цу эскаре лакха тIема говзал йола советски эпсараш хьожабар дехаш.

Госпиталера араваьнна Л. Соколов хьожаву кадрай отделе. Отдела воккхагIвола эпсар дикка тоххаш хьежар Соколова документашка.

— ХIа, танкист ва-кх хьо? ТIем тIа вола дукха ха йий, тIемашка дакъа лаьцадий Iа? Чов а хиннав? Дарба хиннадий, могашал миштай? Дика я яхий Iа. Из геттара дика да. ХIа, новкъост лейтенант, хьоца цхьа гIулакх да са. Полякаш ба шоай эскар вIашагIдоллаш, вай эскарашца цхьана шоай Даьхе мукъаяккхара.

— ХIаьта аз фу де деза?

— Мишта фу де? Вайгара новкъостал ма дехий цар шоашта тIем тIа дакъа лаьца боле гIулакх дика доваэпсараш хIоттабе, аьхаш. Поламашта цхьана тIом бе раьза вий хьо?

— ХIана вац, даьра ва гIулакха из эхаш — хилча-м хIаьта а.

ШоллагIча дийнахьа Польски Эскара формировани еча моттига хьатIакхоачаш латтар Соколов.. Ше хьа ма кхаьчаа кулгалхошка хоам бир цо. Иштта кхаьчар из шоллагIча Варшавски дивизе. Цунна хьалхашка латташ дола декхар доккха дар — Польша территори фашистски гIаьрахоех мукъа а йоахкаш Варшаве кхачар. Укхаза Соколова елар кхьайола звани. Лейтенант а волаш «поручник» хилар цох хIанз.

Аттачарех дац технически даькъерча рота командира гIонча декхараш. Ремонтиний йоккха йоаца группа наступлене болхача танкисташца цхьана дIахьалхашкахьа ухао танкаш - тягачаш тIа а багIаш. ХIа, аьнна, йоккхийча топий пхорч а кхийтта еха танк е самоходка сиххатIехьашкахьа а яьнхе, моастагIчо деча довна терко а ца еш, катехке тоайора танкаш, хувшар йохаль оатхалаш, хIаьта ремонт ма яьнна техника юха а тIом бе йодар.

IоцIендир моастагIчох польски лаьтта. Мукъаьякхай Варшава, бакъда, польски бIу дIахо бода. Берлин хьалхкхаьча. ХьатIакхоач дуккхача миллионаш ваха сатийса КоталоЙ Ди. Машарера къахьегам дIаболабу советски ваха. Бакъда, Лев Соколов строе вус. «Поручник» юха а Советски Эскаре гIулакх деш ца лелсе вода ха хьатIакхачалца. Подполковник а волаш отставке вода Л. Соколов.

ТIом чакхбаьннача тIехьагIа дуккхача шерашка лех цо шиЙ рота командир хинна Шпаков Дмитрий Петрович. Массанахьа а кьахаташ ухийт цо из лаха гIо дехаш. Юхера я письмо кхоач Грозне Герзацщарча Низий Министерствера. Цу тIа хоам бу Шпаков вахаш а къахьегаш а Бресте хиларах.

Гоа а ца деш письмо яздуцо шиЙ тIекъа новкъостага, цул тIехьагIа ше а бода из воача хьоашалгIа.

Дуьца къамаьл доацаш доа гIоздоанкхаш дар цар хиннa вIашагIкхетар. цхьаьнена тIекъа шоллагIа доагIар хаттараш, дагалувцаш. Юха юха а вердалохаш лора хаттараш: «ДагадоагIий хьона? Дицъм деннадaп хьона?»

— Формировке хинна вай юкхьанцара вIашагIкхетар дагадоагIий хьона, — аьнна хаьттар Шпакова.

— Дицденадац хьера хIана а-м Со «поручник» вар, хIаьта хьо капитан.

— ХIаьта дагадоагIий хьона Лешэ, вайшига польски правительства кулгалхой а баьхна Варшавски дивизе бIухой моастагIчоа духьала майрра латара тIахьийха ди?

— Дика дагадоагIа са доттагIа, — аьлар Л. Соколова. — Пицьеннала парча хинна йовзонхо Василевски Ванда а, из а яр польски тIема баракъа тIадийха. ЧIоагIа безамс къамаьл дир цо соца. Мишта дицлу иштта дола хIамаш.

— ХIаьта дагайоагIий хьона из «Фердинанд»?

— Мишта ягIац. Вай цу хана салоIаш ма дарий, хIаьта из акха хIама санна тийшача балхах, къайлагIа хьатIа ма енаярий вайна. Вай аьттув баларах прямой наводкана хIалакйир вай из. ДагадоагIий хьона лоталь цIелеторт санна из лотавенна? Из бахьан долаш вайна шиннена а Цlеча Седкъа ордешаш ма еларий, — аьлар, вела а къежа, Л. Соколова.

Духхьал из цхьа орден мара ца луш висавац Лев Анатольевич. Цун наьнха тIа лепаш я шоллагIча степена Даймехка тIема орден, «За боевые заслуги», «За освобождение Варшавы» яха медалаш. Советски тIема сийлагIатаща цхьана ээв деш лепаш я «пхелагIча степена дото мIерг» яха орден. Шиъ польски медаль. Уж цунна енна Варшавски дивизе тIема гIулакх дарах.

«Поручник», цул тIехьа Советски эскара подполковник вахавац е отставке а е запасе а. Из хIанз а ва Даьхен рузкъа дебадеш, къахьегама фронте а латташ.

«Грознефть» объединене инженер Лев Соколов хьалха а санна строе латташ ва.

С. ВОРОНИН, тIема ветеран.

Сийлахь боккхача Даймехка тIема ветеранаш вIазига бец вай республике. Кхуьш йоагIача тIехьенна нравственни, эстетически, патриотически кхетам луча белха юкъе хьинаре дакъа лоац цар, каст-касте вIашагIбеттарy школашка, училищашка, предприятешка дешархошцеи къонача болхлошцеи.

Царех цхьа ва военни летчик хинна запаса подполковник Чумаков Михаил. Даим го йиш е из береша го я бе царне шиЙ вахарах, тIема наьнъех, цига советски наха гойтена деналерча, турпалерча гIулакх дуьцаш вагIаш.

Йоккхача теркоца ладувгIа береша шоашта ветерана дуьцачох, хьалха хиннача пионерех тара хилара дош лу. ХIаьта ветеран даим а ва общественни вахаре юкъе, лекса ше вахе вола а.

«Зарница» яха пионерий цхьа ловзар дIадодац цо декъа ца лоацеш. Иштта дукха за йоацеш хиннача цу ловзаре а дакъа лоацеш хилар из, укхаза а дукха дийцар цо берашта некъахаргIлола хIамаш.

СУРТА ТIА: М. Чумаков Урус-Мартановски школай дешархошца. З. БАТЧАЕВА сурт.

Даим-хьалхарча мугIаре

Атта хиннадац Потапов Федора берал. Шу а даьнна дацар цун нана кхелхача хана. ХIаьта 14 шу даьнна кхелетар вар из бо а хинна висача хана: халача лазарах на вераш дIаваьлар цун да. Ростовски областерча Новоселково яхача юрта кIа шагIъеллача колхозо шийна тIайийцар да-нана доацаш висса кIаьнк кхеван.

КIезиг - дукха Федор кхийначул тIехьагIа трактористий курсашка деша хьоживар из колхоза чотагIа. Уж йисте а яьха лаьтта оахаш ялат чужаш болх бир цо пхьан юкъа. Лакха говзал йола механизатор вар Потапов Федор Цlеча Эскаре гIулакх де ваха ха хьатIакхаьчача хана. Механизатор, техника дика йовзаш вола специалист из хиларах танкаш лелае бIухой Iомабара инструкторалла хьожаву из.

Миссие вар Федор фашистски гIаьрахошна тийшача балхах тIом хьоабаьча хана. Бирса тIемаш лаьттача хьалхарча деношка денз хьинаре дакъа лоац цо техникаца а нахаца а дика Iалашдаь чухьелха фашистски эскараш юхатохаш лаьттача тIемашка.

Шоай танкови училище юнъеяхача стрелкови тIема даьхьаца кхоач из Смоленске. Укхаза приказ лу, танкови училище кIоарггача тыле дIа а йига, ма могга сихагIа фронта чIоагIа эшаш бола танкисташ Iомабе, аьнна. Атта гIулакх дацар танкови училища преподавателашта инструкторашта хьалхашка лаьттар. Лоацача хана цар Iомабе безар, техника тIехдика йовзарал совгIа, вай лаьттан тIа когаш IотIабетташ чухьелха моастагIа эшаве ховргдола бIухой.

Шоай хур ду курсанташа дешара ха ма могга лоацъяра, сихагIа вай лаьттан тIара хIалакваь из аракхоссара. Шоаш фронте бахийтар дехаш хилдаиза рапорташ телар училища преподавателашка инструкторашка а. Цу хьаькъа наьлар Федор Николаевичо. Эггара хьалха аравийцача танкисташца фронте вохийт из, танкови батальона цхьоалагIча взводе хьожаву. ВоккхагIвола лейтенант Колочка вар взвода командир.

— Геттара майра, кадай, безамеи санъердамеи сег вар тха командир, — яхаш дагувх Потаповна. — МоллагIа операци толаме кхоачашъергхиларах дог тийша бар тха взвода танкисташ.

МоастагIа вола моттигаш, цун артиллере низ тахкаре геттара кхераме заданеш телар каст-каста цхьоалагIча взвода.

Керттерча доакъошта 3— [illegible] лейтенанта Колочкай взвод. Цуморча разведках «хьулавенна моастагIа гучаякхар», оалаш дар. Советски танкаш хIа аьнна гучайоаллаппе а йоккхий топаши минометаши етта болалора фашисташ. хIаьта танкисташа зувра уж мичахьара етт, цар координаташ белгал а яьхе вай артиллеристашка дIаовцар рацеца. хIаьта цар моастагIчун батареяш хIалакйор.

Керттера доакъош долча юхаерзар танкаш шоай декхар кхоачаш а дийя, хIаьта юхабакха аьттув боацаш хилча, шоашта хьатIадехар артиллере дов. Геттара кхераме, уйзаре гIулакх дар танкови разведка яр. Каст-каста йохайора вай танкаш, боабора тIема новкъостий.

Немецки территоре тIа кхаьчалар советски эскар. Йохкеча гарга кхаьчаяр гитлеровски Германи, бакъда, низ хIанз а кIезига бацар цуя. Цкъа цхьан немецки города гарга кхоачаш атта доаца кхераме декхар оттадир цхьоалагIча взвода хьалхашка: ма могга сихагIа ерригача городе гIолла чакх а лилха дукха километраш гаьна моастагIчун тыле а баха, цига паника а айеш, керттерча низий наступлени аттагIа хургйола хьалаш вIаштIехьдаха дезаш бар танкисташ. Сел майра, денал долаш танкисташ чухьалхарах цецбаьна фашисташ мотта балехьа цхьаннха зе-зулам ца хулаш ерригача городa улицашка гIолла чакх а лийлха моастагIчун гаьннарча тыле бахар взвода танкисташ.

Шоашта моггача тайпара тха танкисташа цига немцаша турякI дарах, Iаьржа къемат оттадарах, геттара кIезига зе хулаш дIалаьцар плацдарм вайнара керттерча низаша, — яхаш дуцл Федор Николаевича. — Из гIулакх дика карагIдалар бахьан долаш взвода хIара танкиста елар орден.

Денал долча танкиста Ф. Потапова наькха тIа лепаьлар Цlеча Седкъа орден Кастланшха хала чов йир Федор Николаевичa. Дукха ха яьккхар меттава ца могаш. 1946 шера госпиталера ара а ваьнна ваха воагIа из Грозне. Укхаза из хьийхар тIемтIа цхьана хиннача новкъостага. Укхаза йовз цунка хоза йоI. Из хул цун доттагIа а, сесаг а, цун дезала нана а. Дукхача шерашка буровой тIа болх бу Федор Николаевича. ХIаьта 1968 шера балха воагIа из аьшкабетонни конструкцеш еча заводе энергоцеха теплопаровой оборудованена ремонт яра слесарь а волаш. Укхаза хьаьнала къахьегарах дуккхаза тел цунна сийлен граматаш, къахьегама белгалон нхьйола знанаш. Цун цIи [illegible] Сийлен Книжка тIа.

В. ЕВДОКИМОВ.

КЪОНАХЧАЯ ГОЙТАР

Шийца школе деша даьхача берашта юкъе цхьаннха зIаманца белгалвоалаш вацар Даниев Iалихан. ТIехдика дешаш вацар, Iа а йиш йоацаш во да, аьнна, дов де а бахьан доацаш дар цун дешар.

Бакъда, зIамига волча хана денз шиЙ нийсархошта юкъе из белгалвоаккхаш дар зарцца юваш, бакъдолчоа тIеххагIерташ, зIамагIчоа, низ кIезигагIа болчоа тIаэтта, цунна гIо де кийча хилар, шийна тIадилла гIулакх дикка кхоачашдер. Из бахьан долаш дукхавезар из новкъосташта, дика ва яхаш вувцар шоайла хьехаркоша я. ХIаьта 5-ча Нефтяной переулке бехача боккхийча наьха массаэара гIонча Iалихан хиннa хиларах дуьца а эшац.

ХьатIанхоач I. Даниев Советски Эскаре шиЙ граждански конституционни декхар кхоачешдара ваха веза ха а. Из дар ши шу хьалха. Танкови бIуний цхьан даькъе кхоач вай мехкахо, укхаза дика махьайоал цуна шиЙ дика оамалеш.. Кхьча тайпара хила а йиш яц, хIана аьлча, танка экипаж барттайна, деррига а юкъара долаш хила езандаь.

ЦIаве дукха ха йисавацар тIема учениш йолаеннача хане. Цига шийгара деналера гIулакхаш гойтар вай мехкахочо, цох командовене беза мех а бир. Цун наьнха тIа лепайоалл «За отвагу» яха медаль.

ХIанз цIавена цIагIа ва Iалихан. Из деша эттав Грозненски мехкдаьтта институте сайриннерча факультете.

СУРТА ТIА: I. Даниев.

ВЕЖАРИЙ—БIУХОЙ

Диначa хьоахамашца школа йисте а яьккха шоай конституционни декхараш кхоачешдара Советски Эскаре гIулакх де бахар цхьа шу совгIа хьалха Нукаевгlар вежарий Руслани Хьасани. Шаьшха а танкисташ хилар. Шоаш дика бIухой, тешаме новкъостий, Даьхенна мутIахьа бола къонгаш хилар хьагойтар вежареша. Уж шаккхе а хIанз сержанташ бе, цаI — Хьасан ремонтни рота старшина ва. Дукха бе цо кулгалдеш бола салтий. Подразделене шерра яьржача социалистически яхье даим хьалха латташ хьайоагIа ремонтни рота. ДоагIар цIенхаштта хьадеэаш, шийгара дика масал гойтеш, эшечоа гIо де кийча волаш Хьасан хиларах сий ду цун новкъосташа, командиреша. ШиЙ вешийна дукха тIехьависавац Руслан а. Из танка механик-водитель, тIема машина командир ва. Шоай подразделенерча кхьча экипажел дикка йоккхагIа де цо кулгалдеча экипажа гойта хьохамаш. ЭггарадикагIвола механик лоархIаш ва Руслан. Цо чул дикагIа, масагIа, массенахьа чакхйоалаш техни лелае могаш сег вац подразделене.

Цa эуеш дисадац шин вешиЙ денал, уж шаккхе а шозза хиннаб отпуске шоай даь-нанен болча цIабаьхна, массехказа денад царга къонгаш гIулакх деш болча подразделенера баркал оала письмош. Иштта укх деношка а дог гIоздаьккхар даь-наьнен командирегара денача письмос. Цу чу ала яр шиъ Сийлен грамота, хIаьта письмо тIа дуецар цар къонгах дика мел дар, баркал йоахар сел дика къонгаш, Даьхенна тешаме, мутIахьа бола бIухой царех кхебарах, сагах мел йоахка дика оамалеш царна Iомаярах.

Цхьатерра кхаьчар цу дийнахьа шоллагIа письмо а. Из — къонгашкара дар. Шоаш могаш—маьрше хиларах хоам а беш цар хьдора даьга-наьнага шоаш кастте цIа боагIаргхиларах а, цIабаьхкачул тIехьагIа деша а баха шоаш болх а беш царна доагIача тайпара гIо дергхиларах. Шеко яц шоай дош цар дикка кхоачашдергхиларах.

СУРТА ТIА: сержант Нукаев Руслан.

Я. ЦУЕВ. Автора сурт.

АФГАНСКИ ТЕТРАДА ТIАРА

«Доккхал ду шох, къонгаш!»

Шийх боккхагIбола вежарий гIулакх деш хиннача батальона рота командиралла хьожавича шиЙ гIадвахар хьуладацар воккхагIволча лейтенанта Аушев Бахьаутдина. Бакъда, цу хана цу полке бацар уж. Юкъерчоа — Руслана Афганистана Демократически Республикана интернациональни гIо деча турпалал а къонахчал а гойтарах Советски Союза Турпал яха цIи енай, хIаьта хIанз М. В. Фрунзе цIерагIча Военни Академе а этта шоллагIча курсе ваьнав, воккхагIвола Адам-м лоаллахарча гарнизоне батальона командир ва. Бакъда, полке дийна яр цар юкъарчал доаццаш данъа а лоацаш хьахинна традицеш.

— Вежараша баьккхача новкъа гIолла вода хьо, — яхаш бегаш бора новкъосташа, ер цига хьожавича.

— Хьалхара шу дац из-м, — шек а воаццаш царна жоп лора зIамагIча Аушева. Цар вIаши баьча бегашца бакъдолчох дакъа а дар. Бахьаутдина «тIехьакхе гIерташ хохкалга» (цо ше оаллача тайпара) доладелар Адамеи Русланеи — уж Iомалуш бар цхьан учебни взводе — Советски Союза Маршала А. И. Еременко цIерагIа Орджоникидзевски Лакхерча Эскара Юкъарча Командни училище лейтенантски погонаш тIаехкача. АушевгIар боккхача дезала дагакхаба белгала хиннача цу шера вежарий метта курсантий мугIаре дIаэттар из, цу хана денз царна тара хила гIерташ нийслуш хьавоагIаш а ва.

Бакъда, цун вахара а воккхарпа а санна, хьоккхам эцара керттера-м цар да, граждански тIем тIа дакъа лаьцачун воI, Аушев Юсапа Султан вар. Сийлахь-боккха Даймехка тIом бе бийзацаб цун — из бе ваха шераш теьдац. ХIаьта а цо цIей долаш тIаювха костюм хозъеш я «За трудовое отличие», «За освоение целинных земель» яха медалаш.

— Тхоца мел дола дикадар, — оалар сога афгански лаьтта вIашагIкхийттача Адамеи Бахьаутдинеи, — даьгара да, цун хьинар да.

«Доккхал ду шох, къонгаш!» — яздоу дас шиЙ письмошка.

Наьнах из чIоагIа боча йолаш дувц вежараща. Из я из царга «къайлагIа» Руслана сег йийхалга а из цIайоалае кийчо елга а дIахайтар.

«Фу деш я шо цига, са «кIориагаш?» ХьоалчагIа деча цIадахка вIаштIехьдаргдий те шун? — хеттар Исолта Тамарас шиЙ къонгашка. — Мухьмади Милании (эпсарий воккхагIвола вошеи зIамагIйола йишеи) укхаза цIебоагIаргболаш ба. Ма дика хургда-кх из! Берригa дезал вIашагIкхийтача!..»

Нанна дагалаьттар вIаштIехьдаланзар. Эскарерча гIулакхо, интернациональни декхаро цIебаха мукъабалийтанзар цун «кIориагаш». Руслана ирaз дола пускала мар хиннача хана, Адами Бахьаутдини лоамашка афгански бIухошца цхьана тактически учениш е кийчлуш бар.

Цу ханнаца ях шу гаргача хана вIаши бIаргабайнабацар уж, вертолетаца ах сахьата билла мара никъ юкъе боацаш эскаре гIулакх деш бале а. Бакъда, мар-пускал даькъалдувцаш бохьийта лоаца цхьан дийнахьа а цхьан ханна а бахьийтар. ВIашагIим кхийтар уж кхувсача автоматий очередий, увгIача гранатометий, листо ювлача БМП (пехота тIема машина) йоккхийча топий татаца. ВоккхагIвола лейтенант Аушев Бахьаутдин шиЙ ротас уж топаш кхувсача кургал деш вар.

Вежарий сихха вIаши мархIалийлхар, дуккха бараш цу батальона штаба начальник хинна капитан Аушев Адам дага а воагIаш бола салтийн сержанташи бIара а хьежаш.

— ГIелвеннав хьо, воша, — шортгига аьлар воккхагIчо.

— Болх ба-кх, — тесса жоп делар зIамагIчо, — ма хой хьона, тха батальоне цхьа моллагIча тайпара гIулакх деш хила йиш йоацилга.

— Традици, — аьнна борд-бордагIа велакъежар капитан. — Кхийтарий хьо?

— Кхийтар! — жоп делар цунна, цIаьхха а дог гIоздаьнна вIаши мархIа дийлхар вежарий.

Цу ханна царна бIарахьежаш. цIаьхха дагадера сона селхан полка штабе хияна къамаьл.

— Тамаш йолаш вIаши тара ба уж. — аьлар АушевгIарех политболхлочо,—лъгача йовхьамаш тIа кхаьнне листа мехкаш, дог цIена белаъжар, цIеначa уйланца бIарахьажар... Бакъда, уж вIаши тара хилара керттердар из дац. Шоай балхацар гIулакх, карарча нахаца дег тIара къамаьл де, царна гарга бахa, уж вIаштIехьбаха нийсбе хар...

— Белгалданкха безам ба са, — къамаьла юкъевелар полка командир, — цар дика вIаштIехьдоал болата дисциплина, геттара а тIех тIадилдар кхоачашдудалара гIулакх творчески кхетадарца а новаторски хьисапе кердадар лахарца а вIаши тарде. Къаьстта цу деша тIехьа белгалвоалаш вар хургвола Советски Союза Турпал Руслан.

—Комбата Аушев Руслана — юха а къамаьла юкъе экхаш йистхилар политболхло, — шиЙ политдаькъа волча заместителца, воккхагIволча лейтенантаца Степанов Николайца цхьана ховш вIаштIехьйсахар тематически сайренаш, художественни самодеятельностага хьажар, спортивни цIейш. Роте аа традици хьаллоаттаеш ва Бахьаутдин а.

— ХIаьта Русланага хIандарчоа дIакхоачаьвеннавац из, — аьнна доккха са даьнкхар полка командира. Рота-м образцови цо ергья. Цунах теш со, ка йолаш сaг ва из, бакъда, цхьа айдаь цунах язде хьалха да хIанз. Иштта хеташ ва со Адамах а. Укхаза, гIулакх деш кIезига ха яьккхар цо, бакъда, кердача моттиге-м, хезад сона, цIаккхьачача санна ва йоах.

— ЦаI-м да, — дагадохийтар политболхлочо, — уж шаккхе а шоай лоIамагIа баьхкаб укхаза.

Укхаза хьалхагIа хиннарчунгахьа йоккха йоаца экскурс е ела. Училище чакхъяьккхачул тIехьагIа лейтенант Аушев Адам хьожавир Забайкалье. Массехк шера учебни подразделенешта командовать деш вар. капитан хилар, батальона штаба начальник хилар. Гаьнарча Малхбоале шиЙ гIулакх толамаз дIахьош вар Бахьаутдин а. Къоначa лейтенанташта юкъе цунах эггара хьалхагIа вар рота командир. Хетадала тарлора деррига а шаЙ лергIа дIадодаш да-кх аьнна. Руслана тIема гIуланхаш дайначул тIехьагIа шинне а. вIаши дагабаьнна хIама доацаш. рапорташ делар из гIулакх деш хиннача часте перевод яр дехаш.

Хьалха цкъарчоа-м отказ дир. Инстанцешка гIолла шоллагIа тохабелча а хIама хилланзар. Бакъда, хайра должностагIа лахбечар списокашта юкъе шоай тайпан цIераш хьалхалаттийта. ТIаккха СССР оборона Министерства кадрай Керттерча управлене лаьхкар письмош. Цар хьаллаьцар фу дар аьлча, из дар, вежарий цхьан часте гIулакх деш хилар Советски Эскаре дика лоархIаш хилар.

Цар дехара жоп делар. бакъда, вежарий цхьан полке гIулакх деш хулга вIаштIехьдаланзар. Бакъда, Адама-м аьттув баьлар академе деша дIаводача Русланаца аэропорте вIашагIкхета.

Вежарашта хьатIаьоагIа рота старшина воккхагIвола прапорщик А. Сорокопуд. Цун хьаким хиннав кхоккхе а воша, Руслан волча хана «За отвагу» яха медаль елар цунна. Роте «сийна бIаргаш дола шурави» аьле боча цIи йоакх цунах.

— ХIанз а хьалха санна лоамашка ухаш ва хьо? — аьнна капитана мархIавеллар прапорщик, шаккхе а велавелар.

— Юха а цхьана? — старшинай сийна бIаргаш лотадена делаш дар.

— ХIанад из юха я? — хатарца жоп делар комбата. — вай массаза а цхьана хилмаш, цхьан мугIаре. КхийтарийI? ХIаъув?

— ХIаъув! Кхийтар! — рапорт делар А. Сорокопуда. — перерыв е мукъа бий сона?

Капитана бIа-са йир воккхагIволча лейтенантага.

— Перерыв! — команда елар Бахьаутдина, вошас теркалварах гIад а ваха.

Минут йоаллаше а салташеи сержанташеи кхолха го бир эпсарашта.

Капитана А. Аушева лоацца дийцар тIеххьарча хана лоамашка яьча похода хьакъехьа. ТIаккха дуьца волавелар кастта хургйолча тактически учениех. Укхаза гуш дар цун дешаш массане а дег тIара дIаэцаш хилар.

— Мишта ергья вай учениш? — цIаьхха хаьттар комбата.

— Аушевски хьисапе, — массанена хьалхара жоп делар воккхагIволча прапорщика А. Сорокопуда.

Машинно дIавугаш вар капитан А. Аушев ше массаза а гIулакх деш волча моттиге. Полигона тIа юха а ювла йолаелар топаш. ХIара сменана йола лоацца инструктаж даим цаIаш долча «Кхийтарий хьо?» яхачо дешаца чакхйоаккхар воккхагIволча лейтенанта Б. Аушева. Из дар батальона командир Р. Аушев волча хана хьахинна традицеш хьалкхоабаш дола дош.

А. ХОРОВРЫХ. (тха спец. корр.).

Кабул — Москва.

(4 октябрерча «Советская Россия» яхача газета тIара).

40 ШЕРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДАЬХЕННА ГIУЛАКХ ДЕШ

12 октябре торжествешно белгалдоах Польски ВIуя Ди. 40 шу хьалха Ленино яхача белорусски нах бахача моттига юкхе Советски Эскара доакъошца цхьана дIаболабаьб Тадеуш Костюшко цIерагIча 1-ча польски гIашлой дивизе гитлеровски гIаьрахошцара тIом. Цигта баьча тIемах хилар польски салтечо балам баламах а теха советски тIемахочунца цхьана хьалхагIа шиъ даймехка а кхоачаш. цул тIехьагIа Берлиней Эльба яхача додача хи йистошкен а кхоачаш тIом беш хьабенача наькъа юль. Ленино яхача нах бахача моттига юкхе хиина тIом дукхьала тIема даькъе лоархIаме хиина Iацар. цунах халар герзага гIолларча советско-польски воцаль политически, идейни, моральни символ. Укхаза, йоикха йоацача юрта юкхе, хинаьча окопашка хьахилар доттагIали тешами, идейни цхьоагIо а де лерхIарий дакъера барт а.

ДIайолаелар Польшан Советски Союзей халкъашта юкъерча гIулакхий керда этап.

Дунен шоллагIа тIом дIаболабелар Европе гитлеровски рейх Польшах латта а лета. Польски халкъа денале духьала этта доллашехьа. мехка оккупаци йир фашисташа, цхьабакъда цо герз Iодиллаанар. Польски коммунистий партена, Польски боллой партена карагIдаьнна лоархIаме хIама дар тIемахой патриотически уйлаш дар нийсача новкъа хьожаяр. Шиъ даьхе гитлеровски фашистех мукъайоаккхаш цо шолгIаре лувцар дунен тIа эгтара хьалхарча социалистически паччахьалкхено — СССР деш хиина гIо. Коммунистий парте бахьан долаш вIаштIехьдаьлар польски салтечун шиъ мисси толаме кхоачаш, советски тIемахошца цхьана Даьхе гитлерамах кIалхараяккха.

Халача тIема шерашка Iалашдир Советски Мехко шиъ территоре тIа формировала польски доакъош цу хана эгтара дикагIа хиннача герзаца. Польски патриотий Союзо дехарагIа польски подразделенешка эзараш бола шиъ эпсараши сержанташи хьожабир Советски правительства. Советски тIема дешара заведенешка дийшар Польски командни кадреша.

Поляк-коммунист воле со, сай лоIаме вахар Советски Эскара мугIарашта юкъе. ТIемаш даьд аз Москвана юкхе а Къулбасхеда-Малхбузен фронте а. Цул тIехьагIа польски доакъошца баьб аз Польски ВIуво баь беррига никъ. Польски тIемахой дилла а бардар оалаш хургбе формировани еш польски доакъошна шоай боккхача маьхе опыт чуенача советски эпсараштен сержанташтен. Сона бIаргадайвад польски тIемахоша мел сиха Iомайора тIема говзал, цар денал мешта чIоагIлора, мишта эргаювлаш тоалора цар оперативность, хIаьта цо гIо дир тIемаш деш эзараш бола нах Iоажалах баха. Из дар интернационалистски ленински принципаш тIа даьтта гIо. Советски Союзо гIо даь дешаре, вай цIийна Iовдабеннача а бохабаьча а мехка вIаштIехьадаргдацар шишта лоаццача хана мобильни, дика Iомадаь а Iалакодаь а дола гитлеровски фашизм йохаеча лаца доагIаш дола дакъа лацара эскар хьаде. Щенача дега тIара дикача уйлаца дагаух сона сайца цхьана тIом баь герза тIа гIоллара бола сай советски доттагIий.

Польски доакъош юкъе хилар Советски Эскаро эгтара лоархIаметIарча Варшавско-Берлински стратегически лостамагIа даьча тIемашта. Дукхьала укхаза мара вIаштIехьдаргдацар Польски ВIуна шиъ сийлахь-йоккха мисси кхоачашъе — советски тIемахошца цхьана Варшава ерригa йола ца яйташ кIалхараяккха, ерригa территори гитлеровцех мукъаякха, Балтика, Одра, Лужицки Ниса йистошкара даим польски хиина лаьтта даьхенга юхакхачийта.

Ше даьча тIемашка, болат санна чIоагIденна хиннача польски эскаро тIом чакхбоалаш лаьттача этапе кхоачашдир шиъ интернациональни декхар а — Советски Эскара доакъошца цхьана тIом бир Чехословаке столица мукъайоаккхаш.

Гитлеровски Германи йохаьчул тIехьагIа машар эгтар Европе. Амма империалистически паччахьалкхенашка доалуш дац Европан Азен дукхча мехаш социализм хьалъяра новкъа далар. Уж йолаеннай тIема блокаш хьае, герз хьаделга сихде, Европе этта хьал нийса хиларa шекъювла. Цу шеррача масштабагIа лелаш йолча кампанеша Польша вахара хьашташ а хьеду, эгтара хьалха цун Одерцарен Нисецарен доазош а хьедеш.

Кхыдола социалистически мехкащ а санна, империализма оагIорахьара кхерам теркал ца бича йиш йолаш дац польски халкъ. Машари машаре цхьана дахара принципи хьал а лоацаш, цо хьинаре чIоагIъю Советски Союзацара а социалистически доттагIлен кхыча мехкашцара а доттагIали цара цхьана гIудакхаш леладелген санна йола кхерамзлен арахьара факторьаш. Польша юкъехка Варшавски Договор даьд Малхбузен оагIорахьаре кхерам совбалар бахьан долаш. Польша да а да дилла хург а да цунах хада йиш йоацаш йола Варшавски договора дакъа.

Польски Халкъа ВIу даим эргабувлаш тоалуш ба, халкъи социалистически Даймохки лорабара, социалистически паччахьалкхений оборонительни союза гойе чу ПНР кхерамзлен мукъалеш лорараях латта шиъ верттера декхар толаме кхоечашдара мел эшачунца Iалашбу.

Ше болаш болча шерашка лоархIаме декхар кхоачашдьд Польски ВIуво мехка чурча вахаре а. ТIом сецачул тIехьагIарча хьалхарча шерашка Польша паччахьалкхен устройство мишта хурги яха дош ъьоастадеш лаьттача хана, эскаро дакъа лаьцар халкъа Iаьдала органаш хьаеча, контрреволюценизаца духьала къовсам лоаттабир, боллоштен ахархоштен гIо дир керда вахар хьаде. ТIехьарча хана, Малхбузен реакционни низаца хьинаре хьаллоецаш хиннача Польшерча социализма моастагIаша партена, социалистически паччахьалкхене, марксистско-ленински учении духьалара поход шерра йоаржайича, царна никъ бийхкараш польски тIемахой бар. ТIема хана утташ дола хьал эттача хана Польски вIашагIкхийттача боллой парте, социалистически Даймехка тешаме гIоначаш хилар царех.

Контрреволюце доладаь гIулакх чакхдалаьзар. США а НАТО гIоллара цун союзникаш а Iалаьмате боккха низ тIабахийта тохабелча хIама ца доенкхийташ духьала эттар социалистически Польша. Социализм йохаланзар империализма оагIонгахьера тIалаьттача кхерамга, моастагIий шоашта ма могга тIагIийртача а. Контрреволюционни низий когашта кIалхара лаьтта лотадалар мара кхы хIама хиланзар цар лийрхIачох. Денгара денга низ совбоалаш юхаметтаоттаяла йолаелар мехка экономика, цун политически общественни вахар. Цу дерригене йиш хилийтар карарча шера кхоль бетта тIема хана кулаш дола хьалаш Польшера дIадахн.

Ше хьахинна 40 шу дузача шера йиш йолаш ба Польски Халкъа ВIу польски лаьтта социализмана карагIдийнараш лорадара гIулакха шийна карагIдийнарех, социалистически общества вахаре хьинаре дакъа лаццарах доаккхал де.

Вроца инарал
Юзеф УРБАНОВИЧ,
ПНР къаман оборона министра заместитель.
(Интерпресс АПН).

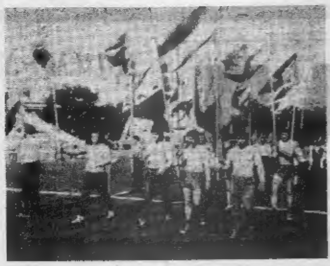

Грозне хинна спортивни цIей

7 октябрь — СССР Конституце Ди. Цу дийнахьа доккха кагирхой цIей хулаш Iаьдал да «Динамо» яхача грозненски стадионе. Цу гIулакха гулбеннабар цу дийнахьа а. Трибуна хьалхашка строе латт итт команда, 2000 гаргга физкультурник.

Царга моаршал хоатташ а ловца боаккхаш а къамаьлаш дир юрта боахама боллой профсоюза обкома председатела Н. Полушкина, ресспорткомитета председатела заместитела А. Гучигова.

Цул тIехьагIа къахьегаме а спорте а толамаш дахарагIа маьхе совгIаташ дIалу Гудермесски районерча «Ойсангурский» яхача совхоза доахайга хьожаш волча Н. Сайханова, Наурски районерча «Красное знамя» яхача колхоза механизатора А. Черепиная, ЧИВС ПМК-4 шофера В. Ильиная. Цул совгIа, совгIаташ делар НохчгIалгIай АССР VIII спартакиада чемпионашта.

ДIалоих бравурни музыка. Баьцарча моттига тIа хьокхаме упражненеш ю «Урожай» яхача ДСО, «Шоеда», «Башлам» яхача ДЮСШ «художницашен» дзюдоисташен. Дукхача зрителаша чIоагIа тIоараш детт бераш дика ловзаш хилар белгалдоккхаш. Гимнасткаша лентацийна ю упражненеш. хIаьта къонача атлеташа — темповой кIалтохаргах латара говза приемаш.

Цул тIехьагIа моттига кхаь секторе доладелар кхийнарий къовсамаш. Трибунана аьттехьа латт геракний спорт хозахатараш, 37 саг ва уж. Царна юкъе ва Нутаев Хьасан, дукха ва йоацаш Л. Н. Толстоя цIерагIа йола Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета физвоспитане факультет а яьккха, хIана Шелковски районерча Старощедрински юкъерча школа преподаватель. Веза хиларги диллача 75 килограммага кхоачаш я цун категори. Арбитра командагIа эгтара хьалхарчарел башха хеда а доацаш белаш тIа яьккхар цо шиъ пунт йола гиракаш, тIакха упражнени йолайир.

Са а ца лоIаш аьтта а аьрда а кулгашца кхоастиъе цаIазза айир цо герак. Цул тIехьагIа катеха 36-зза, хIаьта шиппа а кулгаца ши геракa айеча—15-зза. Из дика толам ба. Нагахьа сайна моллагIа движени еш а герак цо кхы а иттаза айийларе, цу тайпарча спорта чемпион хиина хургвар Хьасанах. Цхьабакъда, Нутаевна тIехьаьлар Гудермесски районера С. Юсупов. Из ваьлар вот а. Шелковски района вижалга яхьа дото совгIат кхаьчар.

Сий дола титул яьккхар иштта: М. Масаева (60 кг.), Д. Аюбова (67 кг.), С.-Х. Пайзулаева (90 кг.). С. Вазаева (90 кг совгIа). Абсолютни чемпион хилар Гудермесски районерча езача атлетика тренерах О. Абдулвадудовах (82 кг.), ерригаш лаьрхIача рекордни число оцоаш яьхар цо — 185.

К о м а н д и я зачете — 830 очек я. Сийлен пьедестала шоллагIа дагIа лаьцар наурцаша — 458, кхоалагIлар урус-мартаноцiаша — 370 очек.

ХIаьта хIанз беррагнаей терхам тIалатт «Урожай» яхача ДСО къамая кIалтохаргах латара. Из чакхбаьлар ира а чIоагIа хьиларе а. Кхоачам болеш да. 17 атлето хьалхара моттиг даьхара шин сахьата совгIача хана къовсам лоаттабир аьлча.

Иштта, судахочо кIувса тIа хьатIабех финальни къовсаме латаш дола М. Гайсумови Х. Баеви (шаккхе а Грозненски районера ва). КIадах яь курткаш а ювкаш самбистий дараш сайна дола тIехкараш а хьерчадаь ба атлеташ. Велгалдаккха дезаш да, вIашагIлетараш доазала категори цаI йолаш хилар. ВIашагIлетт дукхьала уралга. Приемаша боьхо лу айваь а чоал вот теха а Iотоха.

Хьа дар царех толашагIвар малагIа ва ха. Зианега диллача воккхагIа волча Х. Баеваа эгтера шийна тIойленагIа йола моттиг нийсъелча, шийца латташар тIагIолла тIех а кхесса, лхандараш кIувса тIа IотIатоIаду. Дзюдо мастера ваьнена тIатох Хьусена Нохч - ГIалгIайчен къамий кIалтохаргах латара хьалхарча чемпиона титул. Докъа борзи совгIаташ делар М. Гайсумовнех Х. Алиевнох (Наурски район).

Нах удача ваьгьа тIа трибунаш юкъе гулбенна Iалаьмате дукха вах а болаш чакхъелар муш дIа-юха узаш низа чIоагIагIа малав хара йола яхьаш. ВIаьдухьала латтар баргI коллектив. Шоаш чIоагIа низ болаш а кадай а хилар хьахьехар Наурски Грозненски районашкара баьхкача кIантааша. ТIехьара а финале вIашдухьала отт уж цин команда. Цхьа минут совгIа хьалча котбоал наурцаш. КхоалагIа моттиг йоаних Аргунерча спортивни дружина.

Эрсий лаптех бола чемпионаш хилар Шаьла районерча кхалнаьха командаш Гудермесски района маIача наьха командаш. Цiей чакхдоалаш хилар комбинированни легкоатлетически эстафеташ.

Судейски коллеге итогаш яьй. Команда юкъарча зачетагIа котбаьлар Наурски района спортсменаш. Царна тIехьа йолх Грозненски, Гудермесски, Шалински районний коллективаш.

Цiей сакъердаме чакхдаьлар. Спортсменаштен зрителаштен хаинахьа дац а лургдац из.

Ю. ЛАДОНИЦКИЙ.

СУРТА ТIА: парад; «Урожай» яхача ДСО чемпионаш (аьрдехьара аьттехьа) А. Саушкин, В. Качанова, Н. Векшина, Н. Чигрина, А. Ахмадов, Т. Гулеватая, Р. Гиказов; гимнастика. Чемпионашта совгIаташ дIалуш а ловца боаккхаш а ва «Урожай» яхача ДСО председатела заместитель В. М. Самадуров.

В. ЕЛИЗАРОВИ А. АКРАПЕТОВИ сурташ.

Футбол

ТIЕХХЬАРА МАТЧ

Чакхъьлиней «А» класса мастерий шоллагIча лига кхоалагIча зоне СССР футболагIа йола арIгIанара чемпионат.

ТIеххьарча тура матчаш хилар 9 октябре. Цу дийнахьа Грознера «Терек» лайзар г. Орджоникидзе моттигерча «Спартакаш». Цу команда футболисташа хьалхара моттиг а яькка шоллагIча лиге финальни къоестам беча турнире дакъа лаца хьааа хьалха боккъо яьлкхий. Матч чакхъьлар 4:1 счет а йолаш «Терек» эзаш. Вай командапера буртап чутехар Сайдаев Iумар-мар.

А. СЕЛИМОВ.

ЦХЬАННЕ— ХЬАЛХАРЕН ВОКХО— ШОЛЛАГIЕН

Грозне чакхъьлар трене гIолла велосипедаш дахкара хьалхле яккхара йола «Буревестник» яхача студенчески общества Российски Совета [illegible].

Дукхача деношка лаьттача цу къовсаме дика хьокхамаш гойтар Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета цхьаболча студенташа. Спринтерски дахкарашка турнира чемпион хилар физически факультета студент, СССР спорта мастер Архипов. 1000 метр йолча дистанце шоллагIа вар цу факультета студент, спорта мастера кандидат Сергей Таран.

Цу яхьашка котбаьннараш та «Буревестник» яхача общества Российски Совета сийлен грамоташи жетонаши елар.

А. ИЗМАЙЛОВ.

Грознерча экранаш тIа

«ККЕРАМЕЧА ТАЬКА ТIА»

Из сакъердаме приключенчески фильм даьккхад московски кинематографисташа. Цун сценарий язьай Аминский Владимирен Георгиев Викторен (из ва режиссер а). Сакъердаме хиина ца Iеш, вай заманца дика дувзалу из картина. Тахан вай деношка, Iалаьмате чIоагIа химически тIема оланаш йоалаш НАТО стратегаш лелача хана актуальни да химически тIом ца хилийта гIертам гаьнарча 1943-ча шерара советски разведчиний деналах дола [illegible].

Шоалтъа шу хьалха химически тIом хье а дерригa дуне хIалак хила а минут [illegible]...

...ТIема ала юкъекхоачаш даттар Германе доазонга. Толам шоашкахьа баккхаре фушагIа де ийча бар фашисташ. Гитлера ярхазех рейха Iилман центрош болх беш яр наха Iоажал кхьаш йола химически герзаш деш. ХIанз-хIанз яхар цо, кхераме дар химически тIом хьовлга. Бакъда, фушагIа даь а, дерригa оарцагIа даьккха а, хилийта йиш йолаш бацар из тIом...

Боккъонца хилнар, документаша дуцар ларде а даьккхад из ира сюжет йола, советски разведчиний деналерча операцех дувцаш дола «Ккерамеча таька тIа» яха фильм...

Фильмера керттера кIалсага роль ловзаю Виролайнен Любас. Из вайна дика йовз дукхача фильмашка дакъа лоацаш хиларна. Советски разведчиний кулгакхочун Глинсве сурт-сибат кхоллаш ва Граве Александр. Цун помощника — Савченко - Iалаьмате майрача, деналерча сага роль ловзаеш ва — В. В. Маяковски цIерагIча театра артист Лазарев Евгений.

Уж къаьза опаташ еш болча немций - профессора Эберлен цун ассистента Штромен сурт - сибаташ кхоллаш ба Романов Эрнести Марцевич Эдуарди.

Фильме дакъа лоацаш ба артисташ Зоруев Александр, Косых Иван, Федоров Петр, Шульгин Виктор, Куценко Олег, кхыбараш.

«ВОРХI САЛТИЛГ»

Фу уйла я, сенна тIаьхуюр да яах шу даьенна бераш? Церна Iалаьмате чIоагIа ез берах кIориг, Африке беха вIаштIехьдоалийта. Бакъда, Комаров Олежкана эшар доккха хIама дац. Цунна лов гIаьлен салтилгаш шиъ кулга. Пхиъ е яхх. Кхы а дикагIа да - ворхI салте хуле. Из дерригa сенца дукаеенна аьлча, шиъ наьпаца юрта хьоашалгIа веваш из, цига цунца ловзац сагI вац. ер эIамига а Бийига тара йIаьха мос лелаеш хоза а ва яхаш. Цудухьа Олежка дага ва салтилгашца ловза, царех шийна новкъостий бе. Из дерригa дага а даьце, цо редакце кьхьат яьду: «Боккъала гIаьлен салтилгаш байта сона!» — аьле. Цунах вIалла дагадоацар хул. — Юрта боагIа боккъонца бола салтий...

Иштта, къоначa зрителаштa лаьрхIа оттадаь из фильм — фаьлг ба. ХIаьта фаьлгe ца хулаш а доацаш а цхьаккха хIама миъадI.. Цудухьа Оршот, Шинар, Кхаьра, Еры ПIаьраска, Шоатта, КIиравдия яха цIераш йолча салташа хьинаре дакъа доал фильме мел хулача сакъердамеча хIаме. Цунах дахьца вай дуьцаргдац. Цига фу хул а, из дерригa дIа-хьа мишта къаьст а ховргда цу фильмага хьежача. Бакъда, вай аргда берашта Iалаьмате чIоагIа эшаш йолча сага дикача оамалех — доттагIалах, ахьазделах, майралах, деналах, тешамах — фильме дукха дувц аьлча.

Бераш сакъердалуш тIаэцаргдолча цу фильме тайптайпара ролаш ловзаеш ба Кузнецов Алеша, Усанов Виталий, Жиганов Виктор, Воробьев Александр, кхыбараш.

Из фильм даьккхад А. М. Горьки цIерагIча киностуде.

«КЪЕХКАШВАР КАРАВОАЛАВАР»

Из сакъердаме комеди яьккхай итальянски кинематографисташа. Цун сценарий язьяьр а из фильм оттадаьр а ва Пикало Кастеллано.

Эгтара хьалха из комеди безаш болаш гIазцаргья зритело, цига керттера роль ловзаер киноактер а Iилланелахо а Челентано Андриано волга хайча. Цун партнер я чIоагIа цIи хеза йола киноактриса Мути Орнелла. Из вайна дагайоагIа «Халкъа роман», «Кхоъ дIаваккха веза», «Валар хоза да» яхача фильмашка цо сурт-сибаташ кхоллеш хиларца. Сенах латт фильма чуоацам аьлча, из латт маьхкараш дукхьал кхиина зIамсаг воIо караверзаларца а из воI цо йолаирца а дувзадешта.

Итальянски газеташа беча хоамо гучадоахк 1981-ча шера из фильм, Голливуда дерригача фильмаех кот а даьнна, эгтара кассови фильм хиина дIаэтта хилар.

В. КОВАЛЕВА.

Костоев Iалихан

Поэта йоазув

Капитона йоазув доал са ба — «Нана-Наьсаре»...

Тахан юкъе а, дукхаза сенна, тамаш хоенний сона...

Хоала бер мархIо а делла, саррахьа салеIа арахьинача къоначa кхалсага сибат эттад са бIаргашка.

Оалхазарий ашарашта терра безаме дех са лергашка зовне муцамаш.

Шийна дукха еза йоI йоалаеш той — хьалагIа оттадьча зIамигa сага гIозала хьисапа хьесталу са дог.

Мотт Iомабеш доагIача бера къамаьла нийсса низа оазаш лег са кер чу.

Вахара оиз дайзача зирека хьехамо низ-лоIам бенаб сона.

Вай моакхаза лоамашна лай тIа потабеннача сийначa алено вIоазаь со.

Тешам

Ийс са чуделла цо кIелхана санна, низ болаш бIар-га огIа со вахача юрта...

Михо востайой а, дуIаша хьерчайой а, шелала озайой а — оала ондлу, хи сомлу цу гаьна. ДогIаша йошайича а, ша теха лозайича а, ди къайкъа човхайича а — шиъ кенна кьа зизатох цу гаьн тIа. Малхо йоагарах, йIоахало садикъерах, йахьало мецьарен наамьарша сом лу цу гаьно.

Цу бIар — гаьна чIоагIалонна нийсса хьбе вай тешам, доттагIий! Вахарах, машарах, адамех бола тешам. Сага хьакъалах, цун деналах, цун дегах бола тешам.

Хоарцои нийсхои

Дагадоэгlа сона, вахара Iезап совленна лайнача, са дас шине дешаш дIаккхача замах:

«Ийрчадаьнна, дегаздаьнна дар шин даькъе докъаденна дуне...

Цхьанийхьа — бос - босарча догамашца тоадаь злгацаш къегар; вокхенахьа — толпари кIорагаш, толаш, горингаш латтар. Цхьан оагIорахьа — дахараш, зипаш, тIоарска шиккаш, эгтара бехкаш леладераш белар; вокха оагIорахьа — бирвъа бадар, нехьара маьчаш, бIегIанга бIоржаш юхтараш белхар. ЦаIаш, кIезигагIбараш, къахьегама наьха хьаьнала хьакъ дуаш берстабар; вокхий, дукхагIбараш, къело — мосало кIалбита, зерц Iаьдало тоIабаь, гIайгIа — бала Iувшаш хьувзар. Цхьанне зэараш боецабора, зэарнеша цхьаннена Iунал дора...

Из деза дуне нийсхоница хотта оцдаьнна хиинад чурийттаарIа шу! Цу даькъазча дунен харцо ача изепла хиинаа вай сийлахьа Ленини!»

Ши никъ

Ши никъ бейра сона, новкъост, гIанахьа сийсара...

ЦаI бар царех шера, шьера, кIаьда, дIахьош эгтe — баьдена, етача, йакъьеча ушалга бодаш. Вокх никъ бар готта, гоама, гIоргIа, дIахьош зале — хоадеча, сийрдача, сийнача аренга бодаш.

ЦаIаш болхар, халонех хьулабенна, эттегIча [illegible] хоеш, кхоачилга шоаш цу баьдача, етача, дикъьеча ушалга. Вокхаш болхар, халонех ца кхераш, дега тIара лоаш сихагIа дIаккхача цу хоачa, сийрдача, сийнача аренга...

Сонаваьлча хийтар сона: уш шиъ мара ихы дий-хьог! вахаре чуь наьгьаш? ХIаьта вай гIоргда, новкъост, ца доахаш, халагIча наькъагIа, цу [illegible] тIара гаьнаш юстара а тусаш.

Педагогий семинар

Укх деношка хьехархой говзал лакхъеча Нохч - ГIалгIай институте болх бе йолаелар бетта йола школай-интернатий директорий курсаш.

Занятеш е болабешпаб Российски Федераце дукхача областашкара, крайшкара, автономни республикашкара педагогаш.

Курсаш хьеллаш къамаьл дир Нохч - ГIалгIай АССР просвещение министра заместитела Л. А. Татиевас.

Занятеш еш ба КПСС обкома лектораш, Грозненски вузий Iилманхой, преподавателаш, хьехархой говзал лакхьяра Нохч - ГIалгIай институтa методисташ.

А. АЛИЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 октябрь

II ПРОГРАММА

17.30 — «Гургинг».
18.00 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
18.40 — «Бурувтакхараш хьалха доттагI ба» (гIалгIай меттала).
19.10 — Коммунистех дола дувцар. Механизатор С. Валиева.
19.30 — «Вийса дIакъал хийла шун, бераш!»
19.45 — «Дерригa паччахьа [illegible] вехир» яхача художественни [illegible] I серн.

13 октябрь

II ПРОГРАММА

18.10 — «Объективо бехк бу».
18.35 — Фильм-реклама.
18.50 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
18.55 — Киножурнал.
19.00 — «Хьалхарча бригадашкара — бIарччача белахга кхаччалца». Коммунистически къахьегама болаш дIаболабенна 25 шу дизарга.

РАДИО

12 октябрь

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамаш бола хоам.
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий, нохчий меттала).
8.35 — Гуйран муамаш (эрсий меттала).
11.15 — «ВоккхагIчарна берех лаьца». «Харцахьа леларгбоацаш кхетабе беза дезалхой». Беседа (нохчий меттала).
11.30 — «Экономика маьгьна: «вагон» яха операци, цунах хьахулар» (эрсий меттала).
15.15 — «ЦхьоагIо йолча дезале» радиовыпуск (нохчий меттала).
15.35 — «Денна тешагIа» (эрсий меттала).
16.00 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам.
16.01 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
16.15 — «СелаIад» (эрсий меттала).
16.45 — Коммунистически хьисапе бола баоз бечa болаша 25 шу дизарга. Исторически Iилмай кандидата И. Александрова беседа (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).

13 октябрь

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамаш бола хоам.
8.15 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачий программа (эрсий, гIалгIай меттала).
8.35 — Реклама.
8.40 — «Дега лоIамах» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).
11.15 — Къамаьл ду районни радиос. Грозненски районера передача (эрсий меттала).
11.30 — «Сатем боаца самаш» (нохчий меттала).
11.45 — «Якъах хьахулар» (эрсий меттала).
15.15 — Ашараш (нохчий меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам.
17.18 — «ДоттагIий, оазаш» (эрсий меттала).
17.31 — Халкъа илли (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Юрт: гIулакхаши проблемаши» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Могашо» яха радиожурнал (нохчий меттала).

Хоаттам

Тахан республике гIолла ден Грозне морхаш а йолаш, наг - нагахьа догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 2—7 метр, делкъалехьа лоаццача хана 15—20 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура республике гIолла 10—15, Грозне 13—15 градус йовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, наг-нагахьа догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр сиха мух а хьекхаш, фегара температура 10—15 градус йовхал йолаш ха латта тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 366007, г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бахьханхоа секретара — 2-84-69; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культуре — 2-64-75; каьхаташ — 2-85-64; корректорски — 2-69-88.
НАШ АДРЕС: 366007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-69-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

Ф00322, «Грозненский рабочий» издательски типографе, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4877.